

Taalmakkers M6

Toelichting en Antwoorden

Auteurs

Renée Heiting

Janneke Huizing

At Kasbergen

Evelien Klok

Michelle Kraak

Corrie Meliefste

Coördinatie

Nico van Beusekom

Illustraties

Egbert Koopmans

Bekadidact

Stenvertblok

© 2001

Uitgeverij Bekadidact, Baarn

ISBN 90 262 0344 6

eerste druk, tweede oplage 2003

Basisvormgeving

LS Ontwerpers bno, Groningen

Vormgeving

Annemiek Moormann, Dronten

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

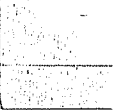
Toelichting

1. The first part of the document is a list of names and addresses. The names are: John Doe, Jane Doe, and John Doe. The addresses are: 123 Main St, 456 Main St, and 789 Main St.

2. The second part of the document is a list of names and addresses. The names are: John Doe, Jane Doe, and John Doe. The addresses are: 123 Main St, 456 Main St, and 789 Main St.

3. The third part of the document is a list of names and addresses. The names are: John Doe, Jane Doe, and John Doe. The addresses are: 123 Main St, 456 Main St, and 789 Main St.

Stenvertbloks Taalmakkers

Stenvertbloks Taalmakkers

Het vergroten van de zorgbreedte binnen de eigen groep en onder leiding van de eigen leerkracht. Dat is de bedoeling van de Stenvertbloks Taalmakkers. Sommige kinderen die achterblijven hebben extra hulp nodig van een remedial teacher of orthodidacticus. Maar veel leerlingen zijn goed te helpen door de eigen leerkracht met gerichte instructie en toegespitste extra oefenstof. Taalmakkers biedt deze in direct toepasbare vorm in de eigen groep onder leiding van de eigen leerkracht.

Kinderen die achterblijven kun je gewoonlijk niet even wat extra schriftelijke oefenstof geven en dan verwachten dat ze hun achterstand wel inlopen. Daar is interactie tussen leerkracht en leerling eigenlijk altijd onontbeerlijk bij. In Taalmakkers komt daarom elk leerstofonderdeel systematisch aan bod, waarbij het in de eerste les steeds gaat om het samenwerken tussen leerkracht en leerling. Dat samenwerken vergt van de leerkracht in principe ongeveer tien minuten, waarna de leerling zelfstandig verder kan werken. Effectieve instructie in een kort tijdsbestek en zelfstandig werken van de leerling vormen dan ook samen de basis, waardoor de Taalmakkers kunnen helpen om zorg op maat te bieden.

Leerlingvolgsysteem

De Stenvertbloks Taalmakkers sluiten aan bij de toetsen van het Cito-leerlingvolgsysteem en hebben tot doel leerlingen die de taaltoetsen onvoldoende hebben gemaakt extra hulp en oefenstof te bieden. De Taalmakkers sluiten aan bij de toetsen E4 (Einde groep 4) tot en met M8 (Midden groep 8). De reeks Taalmakkers bestaat dan ook uit acht leerlingendeeltjes, overeenkomstig de acht taaltoetsen van het Cito-leerlingvolgsysteem.

De Taalmakkers kunnen goed worden ingezet direct nadat de halfjaarlijkse Cito-toets is afgenomen. Maar de Taalmakkers zijn uiteraard ook inzetbaar op elk ander moment dat een leerkracht dat zinvol acht. En natuurlijk kan ook de remedial teacher gebruik maken van de Taalmakkers-bloks.

De Taalmakkers bieden een grote verscheidenheid aan aantrekkelijke en systematische oefenstof voor taalvaardigheid in de groepen 4 tot en met 8. De meeste Stenvertbloks, zoals bijvoorbeeld die voor Realistisch Rekenen en voor Taal, kunnen de leerlingen geheel zelfstandig verwerken. Daar is voor weinig kinderen echt instructie bij nodig.

Maar de Taalmakkers zijn het meest effectief in te zetten wanneer de eigen leerkracht beperkte tijd inruimt voor gerichte instructie. De toelichting-antwoordenblokjes geven in het handleiding-gedeelte duidelijk aan hoe de samen werken-momenten hun plaats kunnen krijgen.

Leerstof

De Taalmakkers-bloks zijn zo opgezet dat ze naast iedere taalmethode gebruikt kunnen worden. De leerstof van Taalmakkers is overeenkomstig de indeling van het Cito onderverdeeld in vijf categorieën:

Woordvorming Zinsvorming Functiewoorden Betekenis Conventies

In deze categorieën zijn verschillende taalaspecten te onderscheiden. Daarbij valt te denken aan: meervouden, verkleinwoorden, samenstellingen, voegwoorden, tijdsaanduidingen, enz.

In de inhoudsopgave van ieder blok wordt naast de Cito-categorie en het taalaspect steeds een voorbeeld gegeven. Bovendien is elke Samen Werken-les als zodanig gemarkeerd.

Met deze Taalmakkers-bloks voor de kinderen en met de bijbehorende handleidingpagina's kan de groepsleerkracht de leerlingen gericht instrueren en hen daarna zelfstandig laten werken.

Samen Werken en Zelfstandig Werken

De leerstof in Taalmakkers sluit aan bij de opgaven van het Cito-leerlingvolgsysteem.

Wanneer kinderen veel fouten maken, volstaat het maar zelden om hen slechts wat extra te laten oefenen. De meeste kinderen moeten dan gewoonlijk opnieuw en op een aangepaste manier de leerstof uitgelegd krijgen. Het uitleggen van de leerkracht gebeurt in Taalmakkers in de Samen Werken-lessen.

In de Samen Werken-lessen zijn twee zaken heel belangrijk: interactie en directe instructie.

De eerste oefeningen van een Samen Werken-les maakt de leerkracht samen met het kind.

Door samen de opgaven (hardop) te maken en de leerling zijn eigen denkproces hardop te laten verwoorden, ontstaat een interactief leerproces. Daarin krijgt de leerkracht de gelegenheid zijn instructie heel nauwkeurig af te stemmen op deze specifieke leerling.

In de handleiding van de Taalmakkersbloks wordt beknopt een mogelijke aanpak per opgave beschreven. Uiteraard bepaalt de leerkracht zelf of het betreffende kind meer of nog andere instructie nodig heeft. Deze afstemming leidt tot adaptief onderwijzen.

De Samen Werken-les wordt afgesloten met een of meer oefeningen die de kinderen zelfstandig kunnen maken.

Na de eerste les volgt een tweede en soms een derde les over dezelfde leerstof. Dit zijn leerkracht-onafhankelijke lessen. Hierbij moeten de leerlingen het geleerde inslijpen en dat kan gewoonlijk zonder hulp van de leerkracht. Dat geeft het kind de mogelijkheid om onder eigen verantwoordelijkheid zijn werk aan te pakken. Het geeft de leerkracht gelegenheid en tijd om andere leerlingen extra aandacht te geven. Deze zelfstandig te verwerken lessen duiden we in Taalmakkers aan met Zelfstandig Werken-lessen.

Lesopbouw

De Samen Werken-lessen hebben allemaal dezelfde lesopbouw. Ze beginnen gewoonlijk met een oefening die de leerstof op een eenvoudig niveau aanreikt, opdat de leerlingen weinig of geen fouten maken. Daardoor doen de kinderen een positieve ervaring op met het betreffende leerstof-onderdeel. Deze oefening kunnen de leerlingen vrijwel altijd zelfstandig maken.

De volgende opgaven bieden vervolgens een aanpak om de leerstof te gaan bespreken. Deze opgaven zijn bedoeld om in interactie tussen leerkracht en leerling te worden doorgewerkt. Meestal zal dit lesmoment tussen leerkracht en leerling(en) zich tot ongeveer tien minuten kunnen beperken. Het gaat er daarbij om dat een leerling zicht krijgt op hoe hij te werk moet gaan met deze leerstof. In de daarop volgende oefeningen kan de leerling dan laten zien die instructie te hebben begrepen. En daarmee wordt de Samen Werken-les afgesloten.

Vervolgens moet de nieuwe aanpak worden ingeslepen. Dat kan met behulp van de Zelfstandig Werken-lessen. Want na elke Samen Werken-les volgt minstens één Zelfstandig Werken-les. Die begint meestal met een vertrouwde oefening, die in principe door elke leerling goed is te maken en daarna door moeilijker opgaven wordt gevolgd. De laatste oefening van een Zelfstandig Werken-les is qua vorm gelijk aan de toets van het Cito. Daarmee wordt niet alleen de leerstof-inhoud, maar ook de afvaagvorm vertrouwd voor de leerlingen.

Bovenstaande opzet geldt voor elk leerstofonderdeel. Wanneer daarvan wordt afgeweken, staat dat vermeld in de handleidingpagina's bij de betreffende lessen.

Aansluiting

Soms vallen leerlingen uit bij leerstof, die ze eerder wel leken te beheersen. Blijkt dat tijdens de Samen Werken-les dan kan ook teruggegrepen worden op een eerder deeltje van Taalmakkers.

Adaptief Onderwijs

Bij adaptief onderwijs zijn een drietal kenmerken te onderscheiden.

- Het pedagogisch handelen van de leerkracht en het bevorderen van zelfvertrouwen, gevoelens van competentie en de zelfstandige leerhouding van de leerling.
- De didactiek en de organisatie van het leerproces, gekenmerkt door effectieve instructie en verlengde instructietijd, en
- Het omgaan met verschillen tussen leerlingen.

Taalmakkers richt zich vooral op de didactiek en de organisatie enerzijds en het inspelen op de verschillen anderzijds. Door de contexten en de opzet van de Samen Werken-taken en Zelfstandig Werken-taken probeert Taalmakkers het pedagogisch handelen van de leerkracht en de zelfstandigheid van de leerlingen te bevorderen.

Diagnosticerend onderwijzen met het directe instructie-model

Tijdens de Samen Werken-lessen heeft de leerkracht tot taak diagnosticerend te onderwijzen. Daarbij kan het directe instructie-model worden gebruikt. Daarbij gaat het om vijf stappen.

De leerkracht

- vertelt het kind wat het doel is van deze interactieve les;
- geeft het kind een oriëntatie op de te maken oefeningen;
- oefent samen met het kind hardop;
- gaat na of het kind het echt begrijpt en geeft positieve feed-back;
- laat de kinderen zelfstandig inoefenen.

De leerkracht geeft dus een nieuwe oriëntatie, helpt, oefent samen met het kind en gaat na of de leerling de oefenstof nu wel begrepen heeft.

Bij het aanreiken van een oriëntatie gaat het om een regel, een rijmpje, een analogie-woord, enzovoort. Bij een regel valt bijvoorbeeld te denken aan: Staat het onderwerp in het meervoud, dan staat ook de persoonsvorm in het meervoud. Bij een oriëntatie in de vorm van een rijmpje valt te denken aan versjes waarin de meest frequente *ei*-woorden aan bod komen. En bij een analogie-aanpak is te denken aan: Bij het woord nacht horen woorden als licht, zacht, wacht, kracht, enz.

Bij veel taalsaspecten valt geen oriëntatie te geven. Of de oriëntatie zou zo ingewikkeld worden dat hij eerder verwarrend dan verhelderend werkt. Zeg de kinderen dan dat ze niet hoeven proberen om een systeem te ontdekken. Wanneer ze weten dat de logica ontbreekt en ze dus gewoon veel moeten oefenen, kan dat al een grote opluchting betekenen.

Taal - en de Nederlandse taal maakt daarop geen uitzondering - is niet een logisch geconstrueerde aaneenrijging van regeltjes. Waarom schrijven we geen sgool, maar school?

Waarom vind je onder een eik eikels, maar onder een beuk nooit beukels?

Voor veel taalaspecten zijn dan ook geen eenvoudige regeltjes te geven.

Wat geldt wel? Een taal leer je vooral beheersen door veel oefening en ervaring.

Aantrekkelijke oefeningen, boeiende wereldjes en verrassende verhaaltjes in Taalmakers willen daarbij helpen.

De organisatie in de groep

De leerkracht bepaalt welke lessen uit Taalmakkers een leerling moet maken. Dat kan na afloop van de Cito-toets of wanneer hij dat zinvol oordeelt.

De inhoudsopgave geeft aan welke les welk taalaspect behandelt. Onderstaand voorbeeld laat dat zien. De eerste twee lessen gaan over woordvorming - meervoud, de lessen 3 en 4 over woordvorming - verkleinwoorden. Les 1 en les 3 zijn Samen Werken-lessen.

<i>les</i>	<i>titel</i>	<i>categorie</i>	<i>taalaspect</i>	<i>voorbeeld</i>
S 1	De verzameling	woordvorming	meervoud	<i>taarten, koekjes</i>
2	De ruilbeurs			
S 3	Jonge helden	woordvorming	verkleinwoorden	<i>huisje, tuintje</i>
4	Een nieuw schilderij			

Groepsoverzicht

Met het inhoudsoverzicht kan de leerkracht een groepsoverzicht maken en daarop aangeven welke leerlingen welke Taalmakkers-lessen moeten maken. Dan wordt ook duidelijk of hij instructiegroepjes van meerdere kinderen kan formeren om die gezamenlijk te helpen.

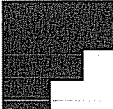
Het overzichtsblad - al dan niet gekopieerd - in deze toelichting kan daarvoor gebruikt worden. In de eerste kolom kan de leerkracht de namen noteren van de leerlingen die Taalmakkers-lessen dienen te maken en ook aangeven welke lessen zij moeten maken.

Individueel overzicht

Op de laatste pagina van elk blokje is een illustratief overzicht opgenomen. Dat kan - al dan niet gekopieerd - voor ieder kind afzonderlijk gebruikt worden. De leerkracht kan daarop aangeven welke lessen een leerling moet maken en het kind kan de gemaakte lessen vervolgens inkleuren.

Instructietafel

Tijdens het Zelfstandig Werken geeft de leerkracht uitleg aan één of meerdere kinderen, waarschijnlijk aan de instructietafel. Na een korte uitleg gaan deze kinderen zelfstandig verder oefenen en komen andere kinderen aan de instructietafel.

Contexten

Alle leerinhouden zijn opgebouwd vanuit een aantrekkelijk en herkenbaar wereldje. Dit stimuleert de kinderen om aan de slag te gaan met een vaak als lastig ervaren taalaspect.

Zo'n context zet de oefeningen in een verband; losse woordjes en geïsoleerde zinnen vergen op zichzelf al vaak een hoger abstractieniveau en ze zijn ook niet levend. Wij mensen communiceren immers altijd in contexten. De wereldjes zijn uitnodigend en sfeervol. Bovendien zijn ze aantrekkelijk geïllustreerd. De attractieve wereldjes en de speelse illustraties dragen er aan bij om de kinderen te motiveren tot het leren van onze soms ingewikkelde taal.

Proeffase

De Stenvertbloks Taalmakkers zijn op verschillende scholen uitgetoetst. De leerlingen hebben daarbij aangegeven of ze de bladen zelfstandig konden maken, deze gemakkelijk of moeilijk vonden, of ze de bladen uitnodigend vonden, enzovoort. De leerkrachten hebben onder meer gelet op de duidelijkheid en hanteerbaarheid van de instructie. Al deze informatie is met zorg verwerkt. Onze dank gaat daarbij ondermeer uit naar leerlingen en leerkrachten van

De Bongerd te Almere

De Brug te Utrecht

De Kim te Almere

ROC Flevoland te Almere

De Parkschool te Heerde

De Mozaïk te Oisterwijk

De Helen Parkhurstschool te Tilburg

De Julianaschool te Soest

Voor opmerkingen en aanvullingen houden de auteurs zich aanbevolen.

Groepsregistratie

Groepsregistratie

Naam kind	Les	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1																
2																
3																
4																
5																
6																
7																
8																
9																
10																
11																
12																
13																
14																
15																
16																
17																
18																
19																
20																

Groepsregistratie

Naam kind	Les	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1																
2																
3																
4																
5																
6																
7																
8																
9																
10																
11																
12																
13																
14																
15																
16																
17																
18																
19																
20																

Handleiding M6

Inhoud Taalmakkers M6

<i>les</i>	<i>titel</i>	<i>categorie</i>	<i>taalaspect</i>	<i>voorbeeld</i>
S 1	Beestenboel	woordvorming	meervoud	<i>bladeren, steden, vogels, foto's</i>
2	Beregoed			
S 3	Koning Caspar	woordvorming	verkleinwoorden	<i>mannetje, koninkje, raampje</i>
4	Leve de koning!			
S 5	Wie durft?	woordvorming	trappen van vergelijking	<i>dapper, dapperder, dapperst</i>
6	Goed, beter, best			
S 7	Keukenprins	woordvorming	werkwoorden o.v.t.	<i>werkte, maakte</i>
8	Koninklijke taart			
S 9	Vriendin gezocht!	woordvorming	persoonsaanduidende woorden	<i>ik, jij, mijn, jouw</i>
10	Jij bij mij?			
S 11	De verhalenverteller	woordvorming	bijvoeglijk naamwoord	<i>het mooie huis, de grote tuin</i>
12	Het droomwinkeltje			
S 13	De klassenkrant	zinsvorming	herkennen van (in-)correcte zinnen, zinnen vormen met gegeven woorden, inversie	<i>Hij niet mee gaat. toneel - zij - speelt /Zij speelt to Zij gaan weg /Gaan zij weg?</i>
14	Het laatste nieuws!			
S 15	De pizzabakkers	functiewoorden	voorzetsels	<i>boven, achter, tegen, om</i>
16	Een avondje uit			

<i>les</i>	<i>titel</i>	<i>categorie</i>	<i>taalaspect</i>	<i>voorbeeld</i>
S 17	Ridder Koenraad	functiewoorden	voegwoorden	<i>omdat, zodat, hoewel</i>
18	Echt waar?			
S 19	Uit logeren	betekenis	betekenisvelden	<i>vliegtuig piloot stewardess</i>
20	Naar de film			
S 21	Aangenaam!	betekenis	tegenstellingen, homonimen en synoniemen	<i>groot - klein arm, bank, herder zenden - sturen</i>
22	De club in actie			
23	Hoera voor meester Rob			
S 24	Bepakt en bezakt	betekenis	figuurlijk taalgebruik	<i>over koetjes en kalfjes praten.</i>
25	Door weer en wind			
S 26	Het Alfa Hotel	conventies	alfabetiseren	<i>aardbei, appel, banaan, citroen</i>
27	Alfabetpret			
S 28	De verkleedkist	conventies	lettergrepen (klankgroepen)	<i>o-li-fant</i>
29	Komt dat zien!			
S 30	Jip strip	conventies	interpunctie	<i>Ik trakteer, want ik ben jarig.</i>

Handleiding Taalmakkers M6

► Les 1: Beestenboel

► Les 2: Beregoed

categorie

woordvorming

taalapect

meervoud

voorbeeld

bladeren, steden, vogels, foto's

Toets M6

In Toets M6 gaat het bij de meervoudsvorming vooral om bijzondere vormen.

Bijvoorbeeld: *kind - kinderen, stad - steden, ei- eieren.*

Taalmakkers M6

In *Taalmakkers M6* wordt begonnen met een aantal bekende, regelmatige meervoudsvormen. Al gauw komen daar de uitgangen bij die onregelmatig zijn en uitgangen die ook een verandering in de spelling met zich meebrengen.

Uitwerking

Woordvorming- meervoud is uitgewerkt in

Samen Werken - **Les 1: Beestenboel**

Zelfstandig Werken - **Les 2: Beregoed**

Didactiek

Er zijn diverse schema's op te stellen waarmee meervoudsvormen uitgelegd kunnen worden.

Gewoonlijk zijn die schema's echter ingewikkeld en uitgebreid, waardoor zij bij veel leerlingen voor verwarring zorgen.

Wel merken de kinderen dat verkleinwoorden altijd in het meervoud eindigen op -s:

eendje - eendjes, hamstertje - hamstertjes.

Behalve dat deze regel wordt aangereikt is er in *Taalmakkers* voor gekozen de leerling veel te laten ervaren en oefenen met verschillende meervoudsvormen, en wel met woorden uit de leefwereld van de kinderen.

Les 1: Beestenboel - Samen werken

In deze les staat de dierenliefde van Willeke centraal. Een uitje naar de dierentuin rondt de lessen af.

- 1 De leerling zegt van elk dier hardop het meervoud en schrijft dat op.
Daardoor hoort u of hij het goede meervoud zegt en merkt u ook of hij dat vervolgens in het bijpassende rijtje plaatst.
Weet de leerling ook het meervoud van:
tijger, leeuw, nijlpaard, neushoorn, dolfin, walvis, pinguïn, zeehond?
- 2 Hier gaat het om - bekende?- vogelnamen.
Laat de leerling de namen weer hardop lezen en ze in het meervoud zetten.
Let daarna op de schrijfwijze van de meervoudsvormen.
Kunnen de leerlingen het goede meervoud en de goede spelling tegelijk aandacht geven?
- 3 In deze oefening ervaren de leerlingen dat verkleinwoorden altijd een -s krijgen in het meervoud.
Ga na of de leerlingen dat begrepen hebben.
- 4 De leerling schrijft van alle onderstreepte woorden de meervoudsvorm op.
Daarbij zijn ook onregelmatige meervoudsvormen.
Voor deze uitzonderingen worden geen regels gegeven in *Taalmakkers*.
Ze moeten dan ook ingeprent worden door veel oefening.

Les 2: Beregoed - Zelfstandig Werken

Willeke bereidt zich voor op een spreekbeurt over haar lievelingsdier: de beer. De leerling oefent daarbij allerlei meervoudsvormen. De verkleinwoorden en de vormen op -'s en -s komen ook terug.
De laatste oefening is gelijk aan de toets-opgave, zij het in een wat speelse vorm.

► Les 3: Koning Caspar de Eerste

► Les 4: Leve de koning!

categorie
woordvorming

taalaspect
verkleinwoorden

voorbeeld
mannetje, koninkje, raampje

Toets M6

In Toets M6 komt het taalaspect *verkleinwoorden* voor in zinnen met woorden als *pan - pannetje, worm - wormpje, koning - koninkje*.

Het gaat dus om de uitgangen

-etje; - met verandering van spelling door verdubbeling van de laatste medeklinker van het woord;

-nkje; - bij woorden die eindigen op *-ng*; en verkleinwoorden eindigend op

-pje; - altijd na een *-m*. Maar niet na een korte klinker: *tram - kam - lam*.

Taalmakkers M6

In *Taalmakkers M6* wordt eerst geoefend met eenvoudige verkleinwoorden. Later komen daar de uitgangen bij waardoor de spelling van het verkleinwoord verandert.

Uitwerking

Woordvorming- meervoud is uitgewerkt in

Samen Werken - **Les 3: Koning Caspar de Eerste**

Zelfstandig Werken - **Les 4: Leve de koning!**

Didactiek

Nadat de kinderen diverse verkleinwoorden hebben opgeschreven, wordt ingegaan op de verkleining bij *-ing*-woorden: *koning, woning, stroming*. Er wordt geoefend met de reeds verkleiningsuitgangen: *-je, -pje, en -tje*.

Ook aan de soms veranderende spelling wordt aandacht gegeven.

Les 3: Koning Caspar de Eerste - Samen werken

Hilco vertelt zijn broertje Feike verhaaltjes over Koning Caspar de Eerste.

- 1 In de tekening staat een aantal duidelijk te herkennen zaken. De leerling schrijft die woorden als verkleinwoord op.
Dan blijkt dat niet alle woorden verkleind kunnen worden door er simpelweg *-je*, *-tje* of *-pje* achter te schrijven.
Kokkinnetje en *dennetje* - in plaats van *boompje* - hebben een afwijkende spelling.
- 2 Hier staat een korte uitleg over het verkleinen van woorden waarbij de spelling verandert.
Daarna oefent de leerling met enkele van deze verkleinwoorden.
Laat de leerling zelf ook verkleinwoorden opnoemen waarbij de spelling verandert.
- 3 In een rijmpje staan foute verkleinwoorden verstopt.
Laat de kinderen het eerst hardop lezen zoals het er staat.
En vervolgens een keer oplezen waarbij hij de fouten verbetert.
Lukt dat goed? Geeft het aanwijzingen waar de leerling moeite mee heeft als het om verkleinwoorden gaat?
- 4-5 *Zelfstandig Werken*. Deze oefeningen zijn qua vorm gelijk aan de toets-opgaven.
In elke zin staat een woord dat door de leerling in de juiste verkleinvorm moet worden opgeschreven.

Les 4: Leve de koning! - Zelfstandig Werken

In deze taak leren we Koning Caspar de Eerste nog wat beter kennen.

In oefening 1 wordt duidelijk dat hij regeert over *Miniaturië*.

Oefening 3 is qua opzet gelijk aan de meervoudsvragen uit Toets M6.

► Les 5: Wie durft?

► Les 6: Goed, beter, best

<i>categorie</i>	<i>taalaspect</i>	<i>voorbeeld</i>
woordvorming	trappen van vergelijking	dapper, dapperder, dapperst

Toets M6

De *trappen van vergelijking* worden in de toets in enkele opgaven gevraagd.

Daarbij zijn woorden in de stellende trap gegeven: *dapper - duur - guur - mager*.

Vervolgens moeten de leerlingen het woord in de goede vorm in een zin schrijven.

Bijvoorbeeld:

duur. De sla is nu dan een maand geleden.

Taalmakkers M6

In dit deeltje van Taalmakkers wordt eerst aandacht geschonken aan de regelmatige vorm bij de trappen van vergelijking: *klein - kleiner - kleinst*. Daar worden de woorden op -r als duur en zuur aan toegevoegd, terwijl speciale aandacht wordt gegeven aan de onregelmatige vormen: *goed - beter - best; veel - meer - meest; weinig - minder - minst*.

Met de verschillende vormen van de stellende, vergrotende en overtreffende trap wordt veel geoefend, waarbij ook aan de correcte spelling aandacht wordt gegeven: *groot - groter; slim - slimmer; lief - liever - liefst*.

Uitwerking

Woordvorming - trappen van vergelijking is uitgewerkt in

Samen Werken - **Les 5: Wie durft?**

Zelfstandig Werken - **Les 6: Goed, beter, best**

Didactiek

De leerlingen krijgen een groot aantal woorden aangeboden, waarbij ze stellende, vergrotende en overtreffende trap moet herkennen en vervolgens zelf moeten maken. Bij de overtreffende trap doen zich regelmatig spellingsveranderingen voor: *wit - witter, rood - roder*.

Vervolgens worden de bijzondere vormen bij *goed*, bij *weinig*, en bij *veel* apart aan de orde gesteld.

In de toets worden de termen '*stellende trap*', '*vergotende trap*' en '*overtreffende trap*' niet gebruikt. Daarom komen ze ook niet voor in het leerlingenblok *Taalmakkers E6*.

Les 5: Wie durft? - Samen Werken

Deze les gaat over de vrienden Tigo, Annet en Wout die altijd wel open staan voor avontuur.

- 1 *Zelfstandig Werken*. De leerling onderstreept zelfstandig de twee woorden die erg op elkaar lijken.
Deze twee woorden zijn duidelijk te herkennen. Dit vormt een introductie op de trappen van vergelijking.
- 2 *Samen Werken*. Oefening 2 geeft alleen woorden die in de vergrotende en overtreffende trap geen spellingsverandering ondergaan.
Laat de leerling deze oefening hardop maken, zodat u hoort wat hij doet.
Is hij consequent door in de vergrotende trap steeds *-er* achter de stellende trap te zetten?
En zet hij in de overtreffende trap steeds *-st* achter de stellende trap?
- 3 In oefening 3 komt de vergrotende trap voor met spellingsveranderingen.
Laat de leerling de woorden hardop uitspreken, opdat u kunt horen hoe hij de vergrotende en overtreffende trap uitspreekt.
- 4 Nu wordt apart stilgestaan bij:
goed -beter- best;
veel - meer - meest;
weinig - minder- minst.
Deze bijzondere vormen onttrekken zich geheel aan de systematiek van de trappen van vergelijking. Goed leren en telkens herhalen is noodzakelijk om deze woorden goed in te prenten.
- 5 Dit is een oefening, waarin het verhaal van de drie kinderen aan spanning wint.
Laat de leerling hardop zeggen wat hij denkt in te moeten vullen.
Zorgvuldig lezen is daarbij belangrijk.
- 6-7 *Zelfstandig Werken*. Deze oefeningen zijn niet moeilijk wanneer de kinderen de zinnen goed lezen.
De vorm van deze oefeningen lijkt op die uit Toets E6.

Les 6: Goed, beter, best - Zelfstandig Werken

In deze les wordt er veel geoefend met alle vormen van de trappen van vergelijking.
De laatste oefeningen hebben weer dezelfde vorm als de opgaven uit Toets M6.

► Les 7: Keukenprins

► Les 8: Koninklijke taart

categorie
woordvorming

taalaspect
werkwoorden o.v.t.

voorbeeld
werkte, maakte

Toets M6

In de toets worden enkele opgaven besteed aan de *onvoltooid verleden tijd van werkwoorden*: Bijvoorbeeld:

wassen. Hij (waste) gisteren zijn haar;

rillen. Gisteren (rilde) ik van de kou.

Het gaat hierbij om de regelmatige vervoeging van zwakke werkwoorden. Daarbij wordt de verleden tijd gevormd door aan de ik-vorm van de tegenwoordige tijd *te* of *de* toe te voegen: ik werk - ik werkte; ik wandel - ik wandelde.

Taalmakkers M6

In *Taalmakkers M6* gaat het om het herkennen van werkwoorden in de tegenwoordige tijd. Hierbij wordt ook de term 'werkwoorden' gebruikt. Daarna volgt het herkennen werkwoorden in de verleden tijd, een korte uitleg hiervan en het oefenen met werkwoorden in de verleden tijd.

Uitwerking

Woordvorming- werkwoorden o.v.t. is uitgewerkt in

Samen Werken - **Les 7: Keukenprins**

Zelfstandig Werken - **Les 8: Koninklijke taart**

Didactiek

Het vormen van de verleden tijd van regelmatige werkwoorden is een kwestie van de juiste uitgang gebruiken.

Als getwijfeld wordt tussen *-de* of *-te* als uitgang kan er gebruik gemaakt worden van het bekende '*kofschip*'.

Als de laatste letter van de ik-vorm voorkomt in het kofschip, dan is *-te* de juiste uitgang. Toch komt dit maar naar voren bij één oefening. Want belangrijker is dat de kinderen de werkwoorden in de verleden tijd herkennen en mondeling goed gebruiken. Het echt inoefenen van de schrijfwijze van zwakke werkwoorden komt pas later in *Taalmakkers* aan bod.

In *Taalmakkers M6* gaat het vooral om het herkennen en gebruiken van de juiste verledentijdswoorden van werkwoorden.

Les 7: Keukenprins - Samen Werken

Iedereen is bezig. En vader wil wat lekkers. Dus gaat hij zelf aan de slag. Maar niet alles gaat van een leien dakje.

1-2 *Zelfstandig werken* Onder elk plaatje schrijft de leerling welk werkwoord er te zien is.

De term '*werkwoorden*' wordt kort uitgelegd in oefening 2.

3 *Samen Werken*. Heeft de leerling geen fouten gemaakt bij opgave 1 en 2? Dan heeft hij het hele werkwoord en het werkwoord in de tegenwoordige tijd opgeschreven of aangestreept.

Bij eventuele fouten kunt u het werkwoord laten opnoemen bij mondeling oefenen met zinnnetjes als:

- Ik *ben* vandaag op school.
- Jij *zit* aan deze tafel.
- We *werken* samen.
- Ik *leg* mijn hand op het schrift.

In oefening 3 gaat het om de verleden tijd, de ovt. Herkent de leerling de verledentijdsvorm van de werkwoorden?

Het gaat hierbij alleen om het herkennen van de werkwoordsvormen in de verleden tijd. Er moet nog niet worden nagegaan waaraan je die verleden tijd herkent. Dat komt in opgave 4.

4 In oefening 4 gaat het om de ik-vorm in de verleden tijd. Die is kennelijk afgeleid van de ik-vorm uit de tegenwoordige tijd. Wat komt er dan achter die ik-vorm?

Antwoord: *-te* - of *-de*.

Dat antwoord is nu voldoende, al kunt u wel zeggen dat er werkwoorden zijn waarbij die verleden tijd anders gaat.

Luister maar: *Nu zit ik op deze stoel. Gisteren ... ik op deze stoel. Wat moet je dan zeggen?* (zat)

Vandaag loop ik naar het bord. Gisteren ... ik naar het bord. Wat moet je zeggen? (liep).

5 *Samen Werken*. Deze oefening lijkt op die uit de toets, maar sterke werkwoorden en zwakke werkwoorden worden er door elkaar gebruikt. Omdat het om bekende werkwoorden gaat, zal dat waarschijnlijk geen moeilijkheden opleveren.

Les 8: Koninklijke taart - Zelfstandig Werken

Jos gaat zijn vader helpen met het bakken van een nieuwe taart. Nu gaat het een stuk beter!

Het oefenen met werkwoorden in de verleden tijd gaat verder, zowel met sterke werkwoorden als met zwakke werkwoorden.

De laatste twee oefeningen hebben weer dezelfde vorm als de opgaven uit Toets M6.

► Les 9: Vriendin gezocht!

► Les 10: Jij bij mij of ik bij jou?

categorie

woordvorming

taalaspect

persoonsaanduidende woorden

voorbeeld

ik, jij, mijn, jouw

Toets M6

In de opgaven behorend bij dit taalaspect in Toets M6 moet de leerling bij het onderstreepte woord - een persoonlijk voornaamwoord - het juiste bezittelijk voornaamwoord schrijven.

Bijvoorbeeld: *Wij zijn op zoek naar (onze) gymspulletjes.*

In de toets wordt niet gesproken over bezittelijke of persoonlijke voornaamwoorden of persoonsaanduidende woorden.

De toets heeft een doeltreffende aanpak en geeft de opdracht: 'Kijk eerst goed naar het voorbeeld.'

In Toets M6 worden geen persoonsaanduidende woorden gegeven, waaruit de leerling kan kiezen. De leerling moet zelf het goede woord bedenken en invullen.

Taalmakkers M6

In *Taalmakkers M6* wordt voortgeborduurd op de oefeningen uit *Taalmakkers E5*. De leerling wordt geleerd te kijken naar woorden die verband houden met het in te vullen woord. Door een logische opbouw wordt zo toegewerkt naar oefeningen waarbij de leerling het goede woord invult zonder daarbij keuzemogelijkheden nodig te hebben.

Uitwerking

Woordvorming - *persoonsaanduidende woorden* is uitgewerkt in

Samen Werken - **Les 9: Vriendin gezocht!**

Zelfstandig Werken - **Les 10: Jij bij mij of ik bij jou?**

Didactiek

In *Taalmakkers* wordt geen regel- of analogie aanpak gegeven om tot correcte persoonsaanduidende woordkeus te komen. In *Taalmakkers* ligt de nadruk op inoefenen.

Les 9: Vriendin gezocht! - Samen Werken

In 'Vriendin gezocht!' worden Ineke en Joyce penvriendinnen. Er wordt naar elkaar geschreven over henzelf, hun familie en huisdieren, en over hun hobby's. Daarbij zijn persoonsaanduidende woorden vanzelfsprekend. Veel oefenen dus!

- 1 De leerling vult de goede woorden in.

Ziet de leerling dat de brief gelezen - en dus ingevuld - moet worden vanuit het oogpunt van Joyce?

Als dit moeilijkheden oplevert, laat dan de leerling eerst een eigen briefje schrijven.

- 2 Bij deze oefening krijgt de leerling steeds twee woorden aangeboden, waaruit hij moet kiezen.

Vereenvoudigt dat het keuze-proces? Of wordt de leerling er juist door in de war gebracht?

Als het standpunt van de schrijver - nu dus de schrijfster Ineke - verwarrend werkt, maak dan uw eigen 'briefwisseling' met uw leerling. Dat kan heel goed mondeling, waarbij u echter wel opschrijft wat de leerling zegt en wat u daarop antwoordt. Dan heeft u meteen schriftelijk materiaal voor een volgende keer met deze leerling. Daar kunt u dan gemakkelijk op teruggrijpen en de leerling dan laten onderstrepen wat de persoonsaanduidende woorden zijn.

- 3 Het antwoord van Joyce op de brief van Ineke. Wat moet er onder de poezenpoten te lezen zijn?

Lees eventueel de brief goed voor en laat de leerling vervolgens de brief goed invullen.

Lukt het dan wel? Waar ligt dat volgens de leerling aan?

- 4 *Zelfstandig Werken*. Deze oefening is vormgelijk aan de opgaven uit Toets M6.

Het onderstreepte woord helpt de leerling het goede persoonsaanduidende woord in te vullen.

Les 10: Jij bij mij of ik bij jou? - Zelfstandig Werken

Joyce wil een keer met haar nieuwe vriendin afspreken. Dat is spannend!

De oefenstof en het niveau van de vorige taak worden nog iets uitgebreid. Bij de laatste oefeningen moeten de leerlingen zonder duidelijke aanwijzingen de goede persoonsaanduidende woorden invullen. Goed lezen is hierbij van belang.

Oefening 4 heeft dezelfde vorm als de toetsopgaven.

► Les 11: De verhalenverteller

► Les 12: Het droomwinkeltje

<i>categorie</i>	<i>taalaspect</i>	<i>voorbeeld</i>
woordvorming	bijvoeglijk naamwoord	het <i>mooie</i> huis, de <i>grote</i> tuin

Toets M6

Het taalaspect *bijvoeglijke naamwoorden* wordt in Toets M6 in vier opgaven gevraagd. De leerling moet daarbij een gegeven bijvoeglijk naamwoord in de juiste vorm opschrijven. Het gaat hierbij één keer om een stoffelijk bijvoeglijk naamwoord, waarbij de leerling attent moet zijn op de uitgang *-en*.

Bijvoorbeeld: wol. Kim heeft een trui aan.

Taalmakkers M6

Bijvoeglijk naamwoorden hebben gewoonlijk een *-e* aan het eind: het *mooie* verhaal, de *oude* koning, een *dienstwillige* dienaar. Die *-e* wordt bepaald door het gebruikte lidwoord: het *mooie* verhaal - een *mooi* verhaal, het *aardige* meisje - een *aardig* meisje.

Daarom is het kennen van de lidwoorden belangrijk bij het gebruik van bijvoeglijke naamwoorden.

Bij stoffelijke bijvoeglijke naamwoorden schrijven we *-en* aan het eind: de gouden ring, het blikken trommeltje. (Met uitzonderingen bij plastic en nylon: een *plastic* doosje, een *nylon* draadje.)

Uitwerking

Woordvorming - *bijvoeglijke naamwoorden* is uitgewerkt in

Samen Werken - **Les 11: De verhalenverteller**

Zelfstandig Werken - **Les 12: Het droomwinkeltje**

Didactiek

De leerlingen schrijven eerst het goede lidwoord bij een aantal woorden. Daarna merken ze dat na het lidwoord *een* soms geen *-e* staat. Want als je het lidwoord *het* vervangt door het lidwoord *een*, dan verdwijnt die *-e*: het *aardige* meisje - een *aardig* meisje.

Als je het lidwoord *de* vervangt door het lidwoord *een* verandert het bijvoeglijk naamwoord niet: de *mooie* tekening - een *mooie* tekening. Dus na het lidwoord *een* moet je goed opletten.

Als je het hebt over het materiaal waarvan iets gemaakt is dan krijg je *-en*: de *wollen* draad, de *gouden* ring.

Les 11: De verhalenverteller - *Samen Werken*

Floris is verhalenverteller. Dan wil je mooie verhalen vertellen: spannende, sprookjesachtige, grappige, ernstige, verdrietige en vrolijke.

1 *Zelfstandig Werken*. De leerling vult het juiste lidwoord in.

2 *Samen Werken*. Boven deze oefening staat een korte uitleg over *bijvoeglijke naamwoorden*. Dat kunt u samen lezen. Aan de hand van de daarop volgende oefening wordt duidelijk of de leerling deze uitleg heeft begrepen, omdat de leerling daarin de bijvoeglijke naamwoorden moet onderstrepen.

Lukt dat? Kan de leerling u uitleggen waarom hij die woorden onderstreept heeft?

Laat de leerling dan nog een paar zinnetjes maken waarin bijvoeglijke naamwoorden voorkomen.

Lukt dat nog niet goed, zeg dan zelf enkele zinnen, waarin de leerling bijvoeglijke naamwoorden kan onderscheiden.

Bijvoorbeeld:

Heb ik vandaag al op het *groene* bord geschreven?

Ik vind vandaag een *fijne* dag.

Eet jij thuis *bruine* of *witte* boterhammen?

3 *Samen Werken*. De vorming van bijvoeglijke naamwoorden wordt op de vorige bladzijde onder oefening 2 kort uitgelegd en kan in oefening 3 meteen door de leerling worden toegepast.

4 *Samen Werken*. De leerling kiest uit twee mogelijkheden de goede vorm van het bijvoeglijk naamwoord. Kan hij zeggen waarom de door hem gekozen vorm goed is?

5 *Zelfstandig Werken*. In deze laatste oefening moet de leerling zelfstandig de juiste vorm van de gegeven bijvoeglijke naamwoorden opschrijven.

Les 12: Het droomwinkeltje - *Zelfstandig Werken*

Deze les kan waarschijnlijk zelfstandig verwerkt worden.

Oefening 4 heeft dezelfde vorm als Toets M6.

► Les 13: De klassenkrant

► Les 14: Het laatste nieuws

categorie

zinsvorming

taalaspect

herkennen van (in-)correcte zinnen,
vormen van zinnen met gegeven
woorden, inversie

voorbeeld

Hij niet mee gaat.
toneel - zij - speelt / Zij speelt toneel.
Zij gaan weg / Gaan zij weg?

Toets M6

In Toets M6 wordt veel aandacht gegeven aan zinsvorming:

- zinsvorming door met losse woorden een zin te maken.
- zinsvorming door vraagzinnen te bedenken met gegeven woorden - inversie -
- zinsvorming door foute woordvolgorde op te merken.

Taalmakkers M6

De samenhang tussen bovenstaande onderscheiden vormen van zinsvorming is groot. Wie correcte zinnen zegt, maakt geen fouten in de woordvolgorde en past inversie toe bij vraagzinnen. In eerdere deeltjes van Taalmakkers zijn aparte lessen aan deze onderscheiden aspecten van zinsvorming besteed. In *Taalmakkers M6* worden ze samengevoegd.

Uitwerking

Zinsvorming - herkennen van (in-) correcte zinnen,

- *het vormen van zinnen met gegeven woorden, en*
- *inversie* is uitgewerkt in

Samen Werken - **Les 13: De klassenkrant**

Zelfstandig Werken - **Les 14: Het laatste nieuws**

Didactiek

Nadat de leerlingen correcte zinnen hebben onderscheiden van incorrecte zinnen, maken ze zinnen met daarvoor gegeven woorden.

Vervolgens zetten ze bevestigende zinnen om in vraagzinnen - inversie- en vormen ze opnieuw zinnen met behulp van gegeven woorden. Maar nu is er steeds een woord teveel.

De volgende les die zelfstandig kan worden verwerkt, heeft dezelfde structuur.

Les 13: De klassenkrant - Samen Werken

Groep 6 maakt een klassenkrant met sportberichten, interviews en zelfs een puzzel door meester Flip.

- 1 De leerling moet een kruisje zetten voor de foute zinnen.

Laat de leerling de zinnen eerst hardop lezen. Doet hij dat goed? En hoort hij dan of de woordvolgorde klopt of fout is?

- 2 Met de gegeven woorden moet de leerling goede zinnen maken.

Vraag: Hoe herken je de beginwoorden? Volgens de instructie: aan de hoofdletters.

Gewoonlijk kan het eerste woord gevonden worden door te vragen: Wie Dat leidt meestal snel tot het grammaticale onderwerp. En dat wordt vanzelfsprekend gevolgd door het werkwoord. Bijvoorbeeld:

haar - konijnen - over - spreekbeurt - Annika - hield

Vraag: *Wie....* Antwoord: *Annika*. En dus heb je al bijna: *Annika hield....* Etc.

- 3 Door vraagzinnen te maken treedt inversie op. Bijvoorbeeld:

Annika leest een mooi verhaal.

Leest Annika een mooi verhaal?

Door dus het onderwerp en de persoonsvorm om te wisselen, ontstaat een vraagzin.

Als de leerling moeite heeft met het vormen van een vraagzin, laat dan eerst het onderwerp (met: *Wie*)bepalen en kleuren en ook de persoonsvorm kleuren. Zo worden de te verwisselen woorden duidelijk zichtbaar.

Nu kan alsnog de inversie toegepast worden. Probeer de laatste zin(nen) zonder kleuren te laten veranderen in vraagzinnen.

- 4 In elke zin blijft één woord over. De omcirkelde woorden vormen de zin: *We maken veel plezier met elkaar.*

Les 14: Het laatste nieuws - Zelfstandig Werken

Deze les zal door de meeste leerlingen wel zelfstandig verwerkt kunnen worden.

Opgave 4 is vormgelijk aan Toets M6 over zinsvorming.

► Les 15: De pizzabakkers

► Les 16: Een avondje uit

categorie

functiewoorden

taalaspect

voorzetsels

voorbeeld

boven, achter, tegen, om

Toets M6

Het taalaspect voorzetsels komt voor in drie opgaven. De leerling moet in drie zinnen het juiste voorzetsel schrijven. Hij kan daarbij kiezen uit zeven voorzetsels.

Het gaat in de toets niet meer om voorzetsels die letterlijk genomen kunnen worden, maar om meer abstract gebruikte voorzetsels. Bijvoorbeeld:

Ook al zwijg je nu, ik kom heus wel de waarheid.

Taalmakkers M6

Voorzetsels komen ook in dit deeltje van Taalmakkers aan de orde.

In eerdere deeltjes ging het vooral over voorzetselgebruik in concrete situaties:

De poes ligt *op* de bank. Esther roert *in* de pan.

In *Taalmakkers M6* wordt weliswaar nog begonnen met dat type voorzetselgebruik, maar daarna komen de werkwoorden met vaste voorzetsels en voorzetselgebruik in niet direct aanwijsbare situaties aan bod.

Uitwerking

Functiewoorden - voorzetsels is uitgewerkt in

Samen Werken - **Les 15: De pizzabakkers**

Zelfstandig Werken - **Les 16: Een avondje uit**

Didactiek

In deze lessen gaat het nog maar weinig over voorzetselgebruik, waarbij aanwijsbaar is welk voorzetsel gekozen moet worden: *in* de kast, *tussen* de stoelpoten, *op* de tafel.

Daarna gaat het om abstracter voorzetselgebruik: *met* een plof, *uit* de keuken, raspen *met* een rasp.

Daarnaast worden veel vaste voorzetsels bij werkwoorden gebruikt: Let goed *op*, We gaan *uit* eten, We kunnen kiezen *uit* twee ijsjes.

Voor dit voorzetselgebruik bestaat geen eenvoudige didactische aanpak. Veel ervaring opdoen is het belangrijkste.

Les 15: De pizzabakkers - *Samen Werken*

Miguel en zijn vader gaan een pizza bakken, maar of dat goed gaat ...?

- 1 De leerling moet hier de goede voorzetsels invullen. Gaat dat moeiteloos?

Lastig is mogelijk: *Van* de champignons ...

Dat voorzetsel hier is niet goed uit te leggen; 'Het is gewoon zo'.

- 2 Sommige voorzetsels zijn hier nog verwijzend naar een concrete handeling.

Om de leerling te helpen en zijn keuze te beperken kan hij uit twee voorzetsels kiezen.

- 3 Deze oefening is iets lastiger omdat de voorzetsels ontbreken waaruit gekozen kan worden. Soms zijn er vaste voorzetsels, zoals *op*letten, *aan*branden, *smullen van*.

- 4 *Zelfstandig Werken*. Deze oefening heeft dezelfde vorm als de opgaven uit Toets M6.

Les 16: Een avondje uit - *Zelfstandig Werken*

Uit eten in een pizzeria, een vreemde ober en een verrassing aan het eind.

En uiteraard weer veel voorzetsels om zelfstandig mee te oefenen.

Oefening 4 is weer vormgelijk met de opgaven uit Toets M6.

► Les 17: Ridder Koenraad

► Les 18: Echt waar?!

<i>categorie</i>	<i>taalaspect</i>	<i>voorbeeld</i>
functiewoorden	voegwoorden	omdat, zodat, hoewel

Toets M6

In deze toets krijgt de leerling samengestelde zinnen aangeboden, waarin hij het goede voegwoord moet plaatsen. Daarbij kan hij kiezen uit drie gegeven voegwoorden.

Het gaat hierbij om de voegwoorden *zodat*, *hoewel*, *doordat*, *wanneer*, *aangezien* en *hoewel*.

Die voegwoorden moeten soms aan het begin van de zin geplaatst worden, terwijl bij andere zinnen het voegwoord tussen de twee delen van de samengestelde zin geplaatst moet worden.

Bijvoorbeeld: *het donker werd*, *deden we het licht aan*. Kies uit: *aangezien* - *hoewel* - *nadat*

Taalmakkers M6

Voegwoorden vormen vaak als lastig ervaren woorden. Ze voegen weliswaar twee zinnen samen, maar daarbij kunnen ze aan het begin en in het midden staan.

Soms voegen ze zinnen simpelweg samen: met het voegwoord *en*:

Bijvoorbeeld: Dit ben ik *en* dat ben jij.

Soms is de relatie tussen de twee samengevoegde zinnen heel eenduidig: met voegwoorden als *maar*, *wanneer* en *als*.

Bijvoorbeeld: Ik probeer te komen, *maar* ik weet niet of dat lukt.

Soms is de samenhang gecompliceerd: met voegwoorden als *hoewel*, *doordat*, *aangezien*.

Bijvoorbeeld: *Hoewel* je niet kwam, ben ik toch maar gegaan.

Uitwerking

Functiewoorden - *voegwoorden* is uitgewerkt in

Samen Werken - **Les 17: Ridder Koenraad**

Zelfstandig Werken - **Les 18: Echt waar?!**

Didactiek

Het juiste gebruik van voegwoorden is een kwestie van het goed weten wat voegwoorden betekenen, maar ook van aanvoelen van wat klopt.

Daarop zijn de oefeningen in Taalmakkers gericht.

Als de betekenis duidelijk is en er veel met diverse voegwoorden is geoefend, dan zal het juiste gebruik er na verloop van tijd inslijpen. Veel oefenen is de in Taalmakkers gekozen aanpak.

Daarbij worden eerst correcte en incorrecte samenvoegingen aangeboden, waaruit de leerling de goede moet kiezen. Vervolgens wordt in opklimmende moeilijkheidsgraad geoefend met voegwoorden herkennen en zelf voegwoorden op de goede plaats schrijven.

Les 17: Ridder Koenraad - *Samen Werken*

Koen droomt over ridders en jonkvrouwen.

- 1 Laat de leerling hardop werken en zo zijn gedachtegang voor u hoorbaar maken.

Dan kunt u bij eventuele foute associaties inspringen en corrigeren.

Laat de leerling zijn keuze - ook als die goed is - toelichten.

Laat de leerling ook uitleggen waarom de andere mogelijkheid volgens hem niet goed is.

- 2-3 Hier laat het voegwoord een bepaald verband zien tussen de beide zinsdelen. Welke zinnen zijn er goed?

Waarom?

Als de leerling wel het goede antwoord weet, maar dat niet goed onder woorden kan brengen, help hem dan door de verklaring helder te verwoorden.

- 4 *Zelfstandig Werken.* Deze oefening is qua vorm gelijk aan de toetsopgaven.

Les 18: Echt waar?! - *Zelfstandig Werken*

De droom van Koen lijkt werkelijkheid te worden.

Eerst moeten goede zinnen herkend worden, later kiest de leerling uit meerdere mogelijkheden telkens de juiste voegwoorden.

Ook hier heeft de laatste oefening dezelfde vorm als de toetsopgaven.

► Les 19: Uit logeren

► Les 20: Naar de film

categorie
betekenis

taalaspect
betekenisvelden

voorbeeld
vliegtuig - piloot- stewardess

Toets M6

Er worden drie heel korte verhaaltjes van maar enkele zinnestelsels aangeboden.

In elk verhaaltje komt een woord voor dat er niet in past. Bijvoorbeeld: een scheidsrechter die fluit op zijn toeter.

De leerling moet aangeven welk woord niet past en kan daarbij kiezen uit vier woorden die in het korte verhaaltje voorkomen.

Taalmakkers M6

Het taalaspect *betekenisvelden* gaat over rubriceren, generaliseren en associëren

Daarmee gaat het over taal- denkrelaties.

Bijvoorbeeld: *stoel - tafel - kast zijn alledrie (meubelen).*

Wat hoort er niet bij *strandkleding*: *zwembroek - paraplu - zonnehoed - badpak*

Welk woord hoort er niet bij? *koffie - thee - beschuit - melk.* (beschuit kun je niet drinken).

Welk woord past er niet bij? *tent - slaapzak - huiswerk maken - zwemmen.* (bij de associatie vakantie of kamperen hoort niet: huiswerk maken).

Deze vormen komen allemaal voor in *Taalmakkers M6*.

Uitwerking

Betekenis -betekenisvelden is uitgewerkt in

Samen Werken - **Les 19: Uit logeren**

Zelfstandig Werken - **Les 20: Naar de film**

Didactiek

Woordenschat en betekenisvelden raken elkaar. Daarom komen in de Samen Werken-les na een rubriceeroefening een tweetal oefeningen, waarin het goede woord gekozen moet worden. Vervolgens geven de leerlingen aan welk woord niet past in een verhaaltje.

De Zelfstandig Werken-les vervolgt met rubriceren en met in de context passende woordkeus.

Les 19: Uit logeren - *Samen Werken*

Sara gaat logeren bij haar nichtje Else. Dat wordt vast heel gezellig. Maar eerst is er al de treinreis.

1 De leerling rubriceert een aantal woorden.

Laat de leerling bij elke categorie eventueel nog een aantal woorden bedenken.

2 We hebben vaste uitdrukkingen: een tube tandpasta, een tros druiven, enz.

Deze komen voor een klein deel aan bod in deze oefening.

In elke zin staan twee woorden, waarvan er maar eentje logisch past. Welke?

Kan de leerling zijn keuze aan u uitleggen?

4 *Zelfstandig Werken*. Deze oefening lijkt op de opgaven uit Toets M6.

Les 20: Naar de film - *Zelfstandig Werken*

Deze les kan waarschijnlijk zelfstandig verwerkt worden.

Oefening 4 heeft een zelfde vorm als de opgave in de Cito-toets.

- **Les 21: Aangenaam!**
- **Les 22: De club in actie**
- **Les 23: Hoera voor meester Rob!**

categorie
betekenis

taalaspect
tegenstellingen,
homoniemen
en synoniemen

voorbeeld
groot - klein
arm, bank, herder
zenden - sturen

Toets M6

In Toets M6 moet de leerling een woord in een zin vervangen door een synoniem. Bijvoorbeeld: *Door het ongeluk was de rijweg volledig afgesloten voor het verkeer.* De keuze kan gemaakt worden uit: *grotendeels - geheel - langdurig.* Ook moet de leerling een woord in een zin vervangen door het tegenovergestelde. Bijvoorbeeld: *die tafel staat nogal wankel.* De leerling kan daarbij kiezen uit: *sterk - stevig - zwakjes - ongelijk.* Homoniemen komen aan bod in drie opgaven. Daarbij moet telkens in twee zinnen hetzelfde woord ingevuld worden. De leerling moet het woord zelf bedenken. Bijvoorbeeld: *Deze man is erg Vorige week brak hij zijn ... Daar loopt hij nu mee in verband.*

Taalmakkers M6

De taalaspecten tegenstellingen, homoniemen en synoniemen maken alledrie deel uit van betekenisvelden. Didactisch gezien is er een grote samenhang tussen deze begrippen, zeker tussen synoniemen en tegenstellingen. Bijvoorbeeld: *Die man is niet aardig, maar juist erg (onaardig).*

Op de camping hoorde ik geen Engels, maar praten. (Frans)

Homoniemen zijn qua woordbeeld identiek, maar hun betekenis verschilt meestal aanzienlijk. Bij sommige woorden is er oorspronkelijk vast een zekere samenhang. Het oor van een kopje en het oor van een mens zitten immers allebei aan de zijkant van je kop(je). En een ezel (lastdier) als drager van lasten en een ezel als drager van schilderijen hebben vast ook dezelfde basis.

Uitwerking

Betekenis - tegenstellingen, homoniemen en synoniemen is uitgewerkt in

*Samen Werken - **Les 21: Aangenaam!***

*Zelfstandig Werken - **Les 22: De club in actie***

*Zelfstandig Werken - **Les 23: Hoera voor meester Rob!***

Didactiek

In deze drie lessen gaat het over een zestal kinderen. Zij heten: Merel, Roos, Arend, Margriet, Frans en Iris. Dat zijn niet alleen namen van kinderen, maar tegelijkertijd aanduidingen voor vogels, bloemen en een taal. Prachtige homoniemen dus. In de eerste les staan homoniemen centraal. De tweede en de derde les gaan vooral in op synoniemen en tegenstellingen.

Les 21: Aangenaam! - *Samen Werken*

De leden van 'De club van zes' zijn enthousiast. Zij komen steeds dezelfde woorden tegen die een geheel verschillende betekenis hebben.

- 1 *Zelfstandig Werken*. In de eerste oefening gaat het er vooral om dat de leerling de namen van de kinderen losmaakt tot losse woorden. En zich vervolgens afvraagt waar hij die woorden anders tegenkomt. Daarmee realiseert hij zich dat je twee woorden wel hetzelfde kunt schrijven, maar dat hun betekenis weinig of niets met elkaar te maken hoeft te hebben.
- 2 *Samen Werken*. Dezelfde woorden, maar met een volstrekt verschillende betekenis. Om het de kinderen gemakkelijk te maken zijn alle woorden al omschreven. De leerling hoeft daardoor alleen het goede woord en de goede betekenissen bij elkaar te zetten. Lukt dat gemakkelijk?
- 3 In deze opgave staan 7 woorden getekend, maar elk woord komt wel bij twee verschillende tekeningetjes te staan. Welke tekeningetjes horen dus daarom bij elkaar? Kent de leerling nog andere lichaamsdelen die een tweede betekenis hebben? Bijvoorbeeld: *teentje* - teentje knoflook, *pink* - jonge koe, *buik* - buik van een fles, *arm* - geen geld, *enkeltje* - enkele reis, enz.
- 4 *Zelfstandig werken*. Een vijftal woorden die alle vijf in twee zinnen passen. Goed lezen en puzzelen. Lukt dat inderdaad zelfstandig?

Les 22: De club in actie - *Zelfstandig Werken*

De club heeft een plan als hun meester Rob meedoet aan een hardloophwedstrijd. In deze taak komen naast de homoniemen ook tegenstellingen en synoniemen voor.

De laatste twee oefeningen zijn als de opgaven uit Toets M6. .

Les 23: Hoera voor meester Rob! - *Zelfstandig Werken*

Meester Rob heeft de wedstrijd gewonnen. Dat moet gevierd worden en 'de club van zes' komt weer in actie. Opgave 4 is pittig. Zowel de tegenstellingen als de synoniemen moeten in deze oefening worden gemarkeerd.

► Les 24: Bepakt en bezakt

► Les 25: Door weer en wind

categorie
betekenis

taalaspect
figuurlijk taalgebruik

voorbeeld
over koetjes en kalfjes praten.

Toets M6

Figuurlijk taalgebruik gaat in Toets M6 over uitdrukkingen als: *hij schreeuwde moord en brand, iets in geuren en kleuren vertellen, over koetjes en kalfjes praten.*

In de toets is figuurlijk taalgebruik dus opgevat als het goede gebruik van uitdrukkingen.

Taalmakkers M6

In *Taalmakkers M6* ervaren de leerlingen dat we in ons dagelijks taalgebruik heel wat spreekwoorden, uitdrukkingen en gezegden lezen en gebruiken, terwijl we ons daar nauwelijks van bewust zijn.

Soms is gemakkelijk te begrijpen wat uitdrukkingen betekenen, ook als je ze nog nooit gehoord hebt.

Bijvoorbeeld: *van top tot teen, voor dag en dauw.*

Andere uitdrukkingen moet je 'leren', want de betekenis ervan is er niet of pas na veel moeite te ontdekken.

Bijvoorbeeld: *in rep en roer, van haver tot gort, heg noch steg.*

Uitwerking

Betekenis - figuurlijk taalgebruik is uitgewerkt in

Samen Werken - **Les 24: Bepakt en bezakt**

Zelfstandig Werken - **Les 25: Door weer en wind**

Didactiek

Van veel spreekwoorden, gezegden en uitdrukkingen weet je niet wat ze betekenen voordat je dat eerst geleerd hebt. Daarom wordt in *Taalmakkers* een afwisselende vorm geboden om de betekenis van deze vaste taaluitingen te achterhalen en te leren. Voor het aanleren bestaat echter geen didactische leerweg. Lezen en horen, oefenen en nieuwsgierigheid zorgen voor de beheersing ervan.

Les 24: Bepakt en bezakt - *Samen Werken*

Sjaak is postbode in Pompeldam en komt tijdens zijn werk heel wat uitdrukkingen tegen.

1 *Zelfstandig Werken* De leerling kleurt de schuin gedrukte woorden.

Deze woorden blijken in oefening 2 de betekenis te zijn van een elftal uitdrukkingen.

2 *Samen Werken*. Bij elke uitdrukking moet de leerling de betekenis achterhalen door te kiezen uit de gekleurde woorden van oefening 1.

Hanteert de leerling daarbij een bepaalde strategie? Welke uitdrukkingen kent hij al? Laat hem die dan eerst invullen. Welke uitdrukkingen verraden al een beetje wat ze betekenen?

Bijvoorbeeld: *man en macht, weer en wind, moord en brand*.

Welke uitdrukkingen blijven er nu nog over?

3 *Samen Werken*. Dit is een lastige oefening, omdat er geen goede verklaring voor de uitdrukkingen is te geven.

Neemt u ze stuk voor stuk met de leerling door. Ze komen terug in de volgende les.

4 *Samen Werken*. Deze oefening lijkt moeilijk, maar vier van de vijf uitdrukkingen zijn al eerder in deze les aan de orde geweest. Alleen: *'in hart en nieren'* is nieuw.

Maar het zelfcontrolerende antwoord: *enorm!* helpt om *'in hart en nieren'* te vinden.

Les 25: Door weer en wind - *Zelfstandig Werken*

Als postbode werkt Sjaak tijdens alle weersomstandigheden. Terwijl buiten wellicht de zon schijnt, regent het uitdrukkingen in deze taak.

In oefening 3 komen vrijwel alle uitdrukkingen uit deze twee lessen nog een keer aan bod.

► Les 26: Het Alfa Hotel

► Les 27: Alfabetpret

categorie
conventies

taalaspect
alfabetiseren

voorbeeld
aardbei, appel, banaan, citroen

Toets M6

Het alfabetiseren wordt in de toets gevraagd in twee opgaven. In de ene opgave zijn alle beginletters van de vier woorden verschillend. In de andere opgaven zijn telkens twee beginletters gelijk. De leerling moet aangeven in welke rij de vier woorden in alfabetische volgorde staan.

Taalmakkers M6

In Taalmakkers wordt ervan uitgegaan dat de leerling het alfabet kan opzeggen, misschien niet vlot, maar wel goed. Pas daarna kan het inslijpen gebeuren. Bij zwakke leerlingen is het ook mogelijk *Taalmakkers E5* in te zetten.

Uitwerking

Conventies - alfabetiseren is uitgewerkt in
Samen Werken - **Les 26: Het Alfa Hotel**
Zelfstandig Werken - **Les 27: Alfabetpret**

Didactiek

Als start schrijft de leerling de letters van het alfabet op. Het alfabetiseren begint eenvoudig door te kijken naar de verschillende beginletter van de woorden. Verderop in de les moet de leerling letten op de tweede en soms zelfs op de derde letter van de verschillende woorden.

Les 26: Het Alfabethotel - *Samen werken*

In het Alfabethotel hebben de kamers letters in plaats van nummers en vindt de inschrijving plaats in alfabetische volgorde. Zelfs in de speeltuin van het hotel staan de toestellen in alfabetische volgorde.

- 1 *Samen Werken*. Het is belangrijk dat u de leerling bij de eerste oefening hardop laat werken, zodat u kunt horen of hij het alfabet al enigermate beheerst. Wanneer de leerling hierbij fouten maakt, is het niet zinvol de overige oefeningen te maken. Zie dan bijvoorbeeld de suggesties in *Taalmakkers E5* bij de lessen over het alfabet.
- 2 De tweede oefening laat de namen van de gasten in alfabetische volgorde zetten, waarbij de eerste letter onderscheid biedt bij de gasten van maandag, dinsdag en woensdag. De gasten van donderdag en vrijdag verschillen niet meer bij de eerste letter.

Laat de leerling hardop werken. Waarschijnlijk maakt hij gebruik van het alfabet van opgave 1. Laat hem dan vertellen hoe hij dat alfabet gebruikt om tot de goede volgorde te komen.

Bij deze oefening moet al gauw op de tweede en derde letters van de woorden worden gelet.

3-4 Deze oefeningen variëren op het goed hanteren van het alfabet.

Les 27: Alfabetpret - *Zelfstandig Werken*

Van een receptionist die het alfabet oefent tot een menukaart met gerechten in alfabetische volgorde. De laatste oefening is qua vorm gelijk aan Toets M6.

► Les 28: De verkleedkist

► Les 29: Komt dat zien!

categorie
conventies

taalaspect
lettergrepen
(klankgroepen)

voorbeeld
o-li-fant

Toets M6

In de opgaven over lettergrepen in Toets M6 moet de leerling aangeven in welke reeks alle woorden bestaan uit twee lettergrepen. Elke opgave telt vier reeksen van drie woorden.

Taalmakkers M6

Toets M6 vraagt naar de hoeveelheid lettergrepen die woorden tellen.

In de meeste methodes wordt echter niet met lettergrepen gewerkt maar met klankstukken of klankgroepen. Het aantal klankgroepen in een woord en het aantal lettergrepen is gelukkig meestal gelijk, zodat de leerlingen daardoor niet in de war hoeven te komen.

De manier van verdelen tussen klankstukken en lettergrepen verschilt echter wel.

Bijvoorbeeld: Je hoort de klankgroepjes: *lè - ter-greep*.

Maar je verdeelt het in lettergrepen als: *let- ter-greep*.

In Taalmakkers wordt meestal gesproken over *stukjes*, maar ook het woord *lettergreep* wordt gebruikt om de aansluiting bij het Cito-leerlingenvolgsysteem te houden.

Uitwerking

Conventies -lettergrepen is uitgewerkt in

Samen Werken - **Les 28: De verkleedkist**

Zelfstandig Werken - **Les 29: Komt dat zien!**

Didactiek

In eerste instantie moet de leerling herkennen of de woorden bestaan uit één of twee stukjes.

Verderop verdeelt de leerling woorden in stukjes. Daarbij is gekozen voor woorden die qua lettergrepen en klankstukken op dezelfde wijze verdeeld worden in 'stukjes'.

In de laatste opgave vergelijkt de leerling het aantal stukjes van verschillende woorden met elkaar.

Dat is ook wat in Toets M6 wordt afgevraagd.

Les 28: De verkleedkist - *Samen Werken*

Vicky en Suus spelen op de zolder. Daar zijn heel wat aantrekkelijke spulletjes te vinden.

1 *Zelfstandig Werken*. De leerling verdeelt de woorden over twee koffers.

Waarschijnlijk heeft de leerling daar geen hulp bij nodig.

2-3 *Samen Werken*. Laat de leerling hardop werken.

Laat hem duidelijk de stukjes van de woorden laten horen. Laat de leerling met zijn vingers of met voorwerpen meetellen.

Lukt dat niet goed? Laat de leerling dan de stukjes tellen, terwijl u op uw vingers meetelt.

Het hardop laten werken is ook noodzakelijk voor uw controle.

Want wat ziet de leerling? Een *kleed*, een *tafelkleed*, een *vloerkleed* of een *kleedje*?

Als de leerling niet hardop laat horen welk woord hij verklankt, dan kunt u hem ook niet corrigeren en helpen.

4 *Samen Werken*. Het is waarschijnlijk niet nodig om deze oefening in zijn geheel samen te doen.

Maar het begin samen hardop doornemen voorkomt struikelingen.

5 *Zelfstandig Werken*. Deze oefening is qua opzet gelijk aan de opgaven uit Toets M6.

Les 29: Komt dat zien! - *Zelfstandig Werken*

In deze les worden stukjes aan elkaar gesmeed tot woorden en woorden worden in stukjes verdeeld.

Daardoor wordt het bepalen van het aantal 'stukjes' nog eens extra geoefend.

Opgave 5 is vormgelijk aan Toets M6.

► Les 30: Jip Strip

categorie
conventies

taalaspect
interpunctie

voorbeeld
Ik trakteer, want ik ben jarig.

Toets M6

Bij elke opgave over interpunctie gaat het in Toets M6 over de juiste plaats van de komma. Hoofdletters, punten, aanhalingstekens en dubbele punten worden dus niet getoetst. In elke zin van dit onderdeel uit de toets hoort een komma te staan. Aan de leerling wordt gevraagd achter welk woord een komma hoort. De leerling kiest daarbij uit telkens vier mogelijkheden.

Taalmakkers M6

Interpunctie is een vrij lastig onderdeel. Toch komt het slechts in één les aan bod, omdat er niet nu al gestreefd wordt naar perfecte beheersing van de interpunctie.

In *Taalmakkers M6* wordt ingegaan op komma's, punten en vraagtekens.

Alleen over de komma wordt expliciet gezegd waar deze komt te staan:

- tussen twee persoonsvormen: *als ik naar bed ga, mag ik nog even lezen*
- voor een voegwoord: *Ik lees graag een boek, maar ook een Kuifje.*
- in een opsomming: *Ik houd van lezen, zingen, sporten en tekenen.*

Uitwerking

Conventies - interpunctie is uitgewerkt in
Samen Werken - **Les 30: Jip Strip**

Didactiek

In de eerste oefeningen gaat het om het plaatsen van hoofdletters en punten. Daarna komen de komma's erbij. De leerling moet de komma's zelf plaatsen, maar ook herkennen of de komma op de goede plaats staan.

Les 30: Jip Strip - Samen Werken

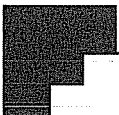
Dat ook in stripboeken hoofdletters, punten, komma's voorkomen, weet Jip Strip maar al te goed. In zijn stripwinkel is dan ook genoeg materiaal te vinden.

- 1 *Samen Werken*. Laat bij deze les de leerling de zinnetjes steeds hardop lezen. Als dat goed gaat, hoort hij de plaats voor punten en komma's. U kunt natuurlijk ook zelf - enigszins overdreven - laten horen waar rustpauzes voor die leestekens worden gemaakt.

In de eerste oefening gaat het om hoofdletters en punten.

Weet de leerling al:

- Een punt schrijf je aan het eind van een zin.
 - Het eerste woord van een zin krijgt altijd een hoofdletter. *Waar woon jij?*
 - Namen beginnen altijd met een hoofdletter: *Ik ben Jip Strip. Ik woon in Amsterdam.*
- 2 *Samen Werken*. In deze oefening gaat het niet alleen om punten, maar er ook om dat voornamen en achternamen met hoofdletters moeten worden geschreven. Dat is gemakkelijk bij **Sammy Schildpad**. Maar bij **Frits de Fret** wordt officieel het woordje 'de' met kleine letter geschreven. In *Taalmakkers M6* is dat nog geen aandachtspunt.
 - 3 *Samen Werken*. Hier gaat het om de plaats van de komma. De zinnen zijn zo gekozen dat de plaatsen van de komma's 'natuurlijk' lijken. Je hoort op de plaats van de komma's steeds een heel korte pauze in de zinnen. Maar dan moet er wel goed worden gelezen en dan moet je wel taalgevoel hebben. Voor wie de rusten in zinnen niet hoort, geldt dat het toepassen van de regeltjes uitkomst moet bieden.
 - 4 *Zelfstandig Werken*. Deze oefening lijkt op de toetsopdrachten uit Toets M6, maar de vorm is opzettelijk wat eenvoudiger gehouden.

Aantekeningen

Handwritten notes in Dutch, starting with 'De eerste...' and continuing with several lines of text. The notes are written in a cursive script.

Taalmakkers M6

Leerlingenblok

Auteurs

Renée Heiting
Janneke Huizing
At Kasbergen
Evelien Klok
Michelle Kraak
Corrie Meliefste

Coördinatie

Nico van Beusekom

Illustraties

Egbert Koopmans

Bekadidact

Stenvertblok

Toelichting en Antwoorden

ISBN 90 262 0342 x

© 2001

Uitgeverij Bekadidact, Baarn

ISBN 90 262 0337 3

eerste druk, tweede oplage 2003

Basisvormgeving

LS Ontwerpers bno, Groningen

Vormgeving

Annemiek Moormann, Dronten

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Leerlingenblok

	1	Beestenboel	4		17	Ridder Koenraad	36
	2	Beregoed	6		18	Echt waar?	38
	3	Koning Caspar	8		19	Uit logeren	40
	4	Leve de koning!	10		20	Naar de film	42
	5	Wie durft?	12		21	Aangenaam!	44
	6	Goed, beter, best!	14		22	De club in actie	46
	7	Keukenprinses	16		23	Hoera voor meester Rob	48
	8	Koninklijke taart	18		24	Bepakt en bezakt	50
	9	Vriendin gezocht!	20		25	Door weer en wind	52
	10	Jij bij mij?	22		26	Het Alfa Hotel	54
	11	De verhalenverteller	24		27	Alfabetpret	56
	12	Het droomwinkeltje	26		28	De verkleedkist	58
	13	De klassenkrant	28		29	Komt dat zien!	60
	14	Het laatste nieuws!	30		30	Jip Strip	62
	15	De pizzabakkers	32			Hoe ver ben je?	64
	16	Een avondje uit	34				

4 Willeke weet veel over dieren. Help haar maar de zinnen in meervoud te schrijven.

In (dierentuin) dierentuinen

zijn veel soorten dieren.

Je ziet er (olifant) olifanten

(zebra) zebra's en

(krokodil) krokodillen

Maar ook (aap) apen zoals

(gorilla) gorilla's en

(chimpansee) chimpansees

(Tijger) Tijgers en (leeuw)

leeuwen zijn er vaak ook.

Op (kinderboerderij)

kinderboerderijen zie

je heel andere dieren, zoals (konijn) konijnen (cavia)

cavia's en (kip) kippen In de lente zijn er (lam)

lammetjes en (kuikentje) kuikentjes

Soms zijn er (kalf) kalveren en (varken) varkens

5 Schrijf van de 12 onderstreepte woorden het meervoud op.

Willeke gaat met haar oma naar de

dierentuin in de stad. Bij de kassa koopt

oma voor ieder een kaartje. Samen lopen

ze naar het hok van de ijsbeer. De ijsbeer

heeft een kleintje. Dat is bijzonder!

Willeke maakt een foto van die dieren.

Voor ze naar huis gaan, trakteert oma op

een ijsje. Ze nemen de bus. Het was een

gezellige dag!

oma's

steden

kassa's

kaartjes

hokken

ijsberen

kleintjes

foto's

huizen

ijsjes

bussen

dagen

- ① Willeke spaart alles van haar lievelingsdier, de beer. Schrijf de woorden in meervoud.

- 1 boeken
- 2 posters
- 3 drinkglazen
- 4 borden
- 5 beeldjes
- 6 video's
- 7 knuffelberen
- 8 foto's

- ② De spreekbeurt van Willeke gaat ook over beren. Ze bereidt de spreekbeurt goed voor. Schrijf de 14 schuingedrukte woorden maar in meervoud.

Willeke gaat op de *fiets* naar de *bibliotheek*.

Daar zet ze haar fiets in de *stalling* en op *slot*.

In de bibliotheek loopt ze naar een *computer*.

Ze drukt op een *knopje*.

Dan leest ze in welke *kast* een berenboek staat.

Ze loopt naar de kast en pakt er een *boek*.

Wat een mooie *foto* staat er op!

En op elke *pagina* staat *tekst* en een *plaatje*.

Ja, dit neemt ze mee naar *huis*.

Het helpt haar vast bij haar *spreekbeurt*.

- fietsen*
bibliotheken
stallingen
sloten
computers
knopjes
kasten
boeken
foto's
pagina's
teksten
plaatjes
huizen
spreekbeurte

Naam

3 Op vrijdag houdt Willeke haar spreekbeurt. Maar wat gek: 8 meervouden kloppen niet! Zet er een streep onder en verbeter ze maar gauw.

4 Gelukkig gebeuren er verder geen vreemde dingen. Schrijf het meervoud in de hokjes. Wat vindt de juf van Willekes spreekbeurt? Je leest het in de balk.

b	e	r	e	g	o	e	d
---	---	---	---	---	---	---	---

1 beer	5 collage
2 video	6 foto
3 traktatie	7 aardigheid
4 lied	8 kind

Beren leven in hollen.

Ze krijgen één of twee jongeren.

Ze vangen hun prooien met hun potten.

Daar zitten sterke klauwen aan.

Ze lusten ook visen.

Die vangen ze in riviers.

Soms eten ze eien of besen.

Mensen doen ze niets.

Behalve als beren bang of boos zijn.

Blijf dus maar uit hun buurt!

hollen.....

vissen.....

jongen.....

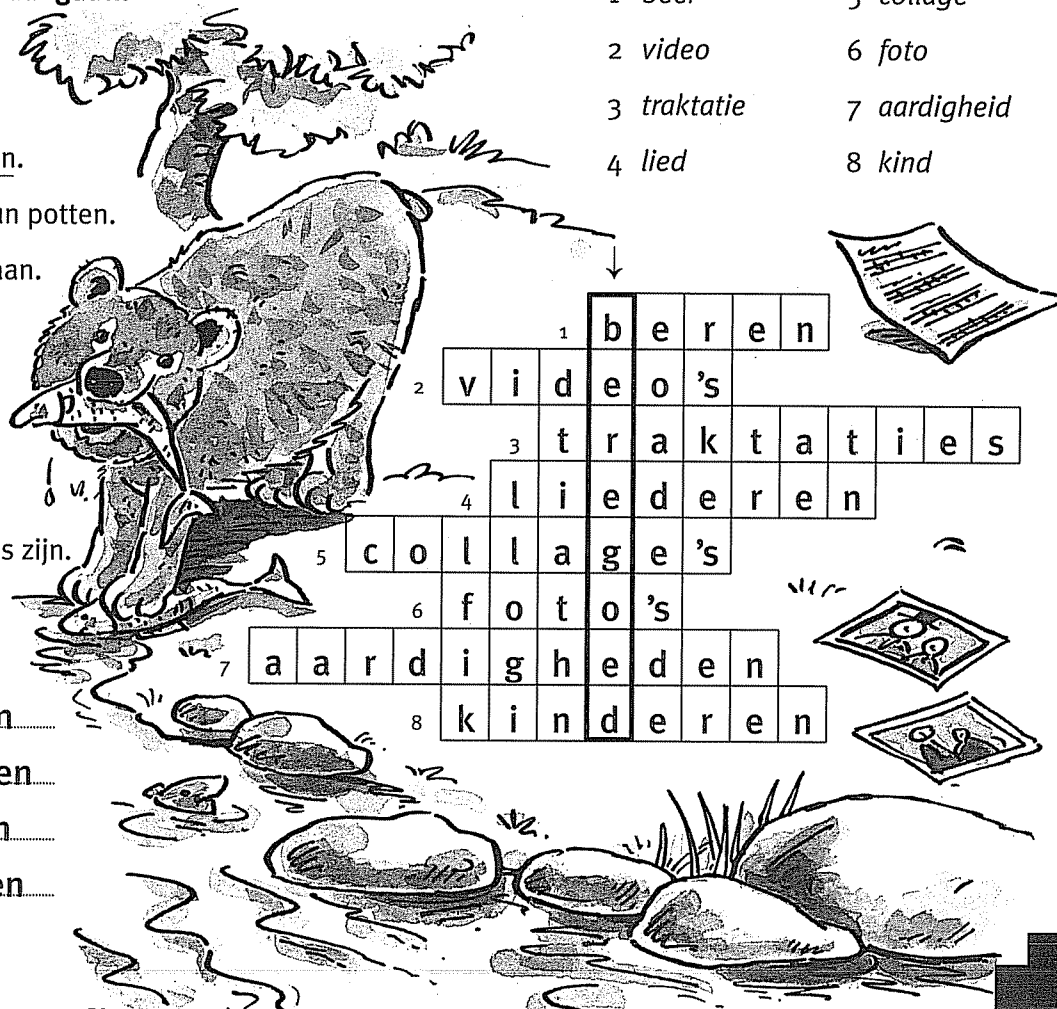
rivieren.....

poten.....

eieren.....

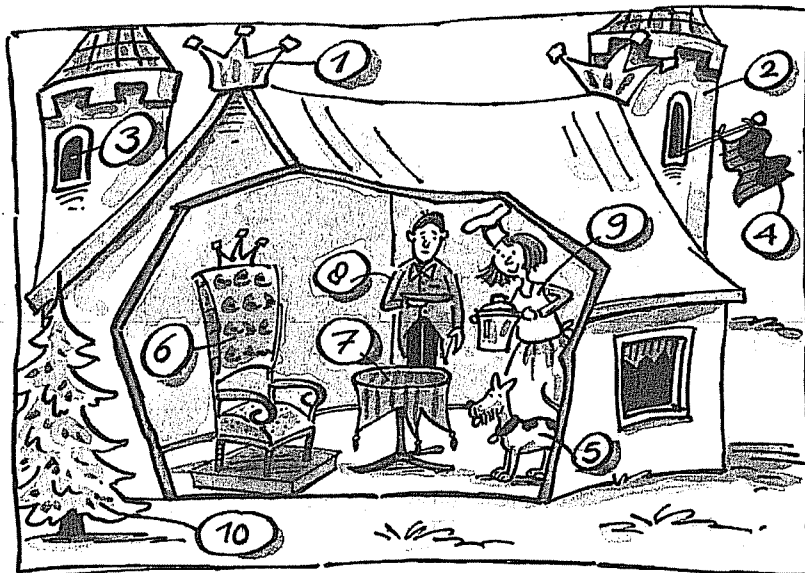
klauwen.....

bessen.....

- ① Hilco vertelt zijn broertje Feike verhaaltjes over koning Casper de Eerste. En hij heeft diens paleis getekend. Wat zie je daar? Maak er verkleinwoorden van.

1 kroontje	6 troontje
2 torentje	7 tafeltje
3 raampje	8 lakeitje
4 vlaggetje	9 kokkinnetje
5 hondje	10 boompje/dennetje

- ② Als je van een woord een verkleinwoord wilt maken, moet je er meestal *-je*, *-tje*, *-et* of *-pje* achter zetten. Soms kan dat niet, ki maar naar *koninkje* en *bruggetje*. Bij konir is de *g* veranderd in een *kje*. Bij brug komt niet alleen *-etje*, maar ook nog een extra *g*. Maak maar verkleinwoorden.

kring word	kringetje
schuim word	schuimpje
lollie word	lollietje
knikker word	knikkertje
grap word	grapje
drop word	dropje

pudding word

puddinkje

koning word

koninkje

taart word

taartje

slab word

slabbetje

feest word

feestje

lakei word

lakeitje

3 Zet een streepje onder de 10 foute verkleinwoorden.

1 Er was eens lang geleden een landje zo klein,
waar alle menstjes meestal erg vrolijk zijn.
Ze houden van graptjes en lachen heel wat af,
de meest gekke mopjes vindt niemand er maf.

2 Op een dag klonk er een mooi liedertje op een fluit,
en het hele volktje keek toen zijn ooggetjes uit:
'Wie kon zo goed dat instrument bespelen?
Dat klinkt zo prachtig, dat zal nooit gaan vervelen!'

3 Vanuit alle straatjes rende men naar het strand,
daar was, zo te zien, wel iets heel gekks aan de hand.
Een klein bootje met zeiljes en een kapitein,
die moest dan vast dat knappe muzikantetje zijn.

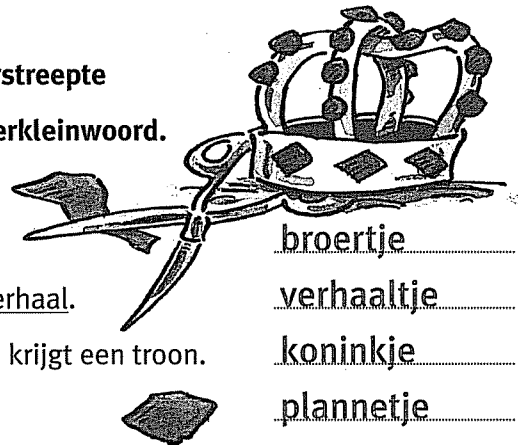
4 'Beste bewonerjes,' sprak de kapitein luid.
'De woeste wind blies mijn schipje deze kant uit.
Mag ik hier blijven? Is er nog een woningje?'
'Natuurlijk blijft u, want u wordt ons koninkje.'

4 Schrijf de onderstreepte verkleinwoorden uit oefening 3 goed op.

<u>mensjes</u>	<u>zeiltjes</u>
<u>grapjes</u>	<u>muzikantje</u>
<u>liedje</u>	<u>bewonertjes</u>
<u>volkje</u>	<u>scheepje</u>
<u>oogje</u>	<u>woninkje</u>

5 Maak van het onderstreepte woord in elke zin een verkleinwoord.

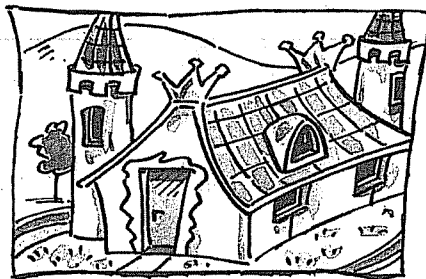
Hilco heeft een broer.
Feike hoort graag een verhaal.
Koning Caspar de Eerste krijgt een troon.
Hilco heeft een plan.
Hij maakt voor Feike een kroon.

<u>broertje</u>
<u>verhaaltje</u>
<u>koninkje</u>
<u>plannetje</u>
<u>kroontje</u>

1 Waar regeert koning Caspar over? Zet een rondje om de letters van het goede verkleinwoord.

- (m) armpje - armje n
 a vingerkje - vingertje (i)
 (n) beentje - beenje p
 o teenpje - teentje (i)
 l hoofdtje - hoofdje (a)

- e oorje - oortje (t)
 (u) oogje - oogetje r
 (r) neusje - neuspje g
 o pinke - pinkje (i)
 i haarpjes - haartjes (ë)

Koning Caspar regeert over

m i n i a t u r i ë

2 Hilco vertelt. Kleur de 11 woorden met -je, -tje of -pje.

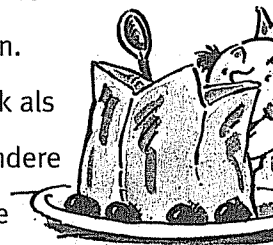
In een klein landje leefde eens een koning. Hij heette koning Caspar de Eerste. Koning Caspar woonde in een klein gouden huisje. Hij had een woonkamertje, een keukentje en een piepklein slaapvertrekje. Als de koning wilde gaan slapen, liet hij altijd een lakei komen, die hem een rijmpje voorlas of een verhaaltje vertelde. Daarna sloot de lakei het raampje en deed het gordijntje dicht. De koning sliep dan binnen vijf minuten met zijn duimpje in zijn mondje.

3 Maak van de onderstreepte woorden een verkleinwoord. Schrijf die op de goede plaats in het letterblok op blz. 11.

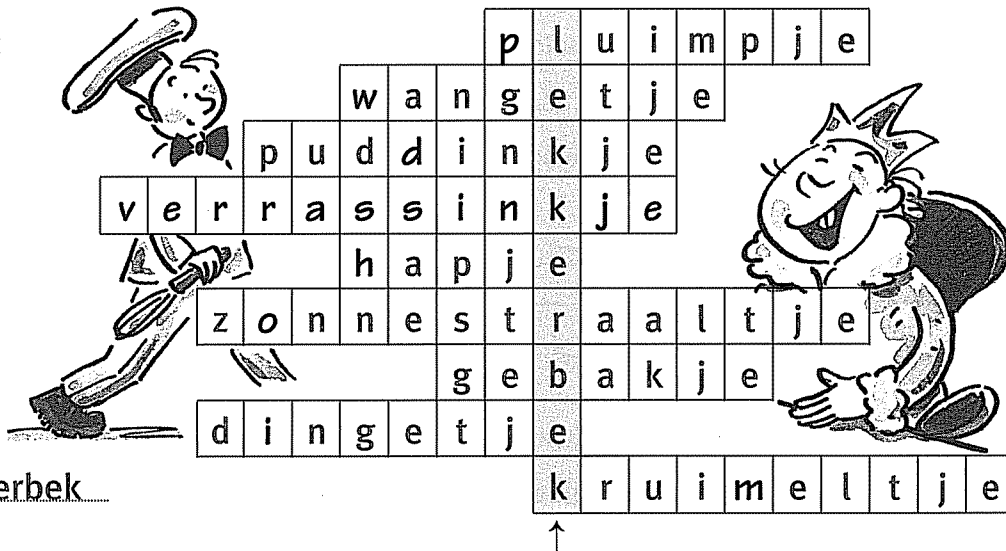
'Koning Caspar de Eerste houdt van lekker eten.

Vandaag heeft de kok als verrassing een bijzondere pudding gemaakt. De

koning vindt het maar een vreemd ding.

Hij neemt een hap en schatert het uit. Deze pudding smaakt naar gebak met slagroom! Er zit nog een kruimel op zijn wang als de koning de kok roept en hem een pluim geeft. De kok is blij en lijkt wel een zonnestraal.

Wat is koning Caspar? Een lekkerbek

4 Maak van de onderstreepte woorden verkleinwoorden.

Koning Caspar de Eerste ligt in zijn bed.

Hij had die nacht een gekke droom.

Over een ontbijt met een appel.

Met naast het bord een fles limonade.

Op de klok was het tien uur.

En de lakei speelde met een bal.

De koning trok gauw zijn trui en broek aan.

Hij liep naar de keuken en slaakte een gil.

koninkje	bedje
nachtje	droompje
ontbijtje	appeltje
bordje	flesje
klokje	uurtje
lakeitje	balletje
truitje	broekje
keukentje	gilletje

- 1 Tigo, Wout en Annet spelen veel met elkaar. Doe maar mee. Zet een streepje onder de twee woorden die op elkaar lijken.

Tigo roept Annet hard. Hij roept Wout nog harder.

Annet komt snel. Wout komt nog sneller.

Wout heeft een gek idee. Annet heeft een gekker idee.

Tigo vindt het spannend. Wout vindt het spannender.

- 2 Door achter sommige woorden -er of -st te zetten, kun je nog duidelijker zeggen wat je bedoelt. *leuk - leuker - leukst*. Maak de volgende woorden af. Schrijf er -er en -st achter.

klein	<u>kleiner</u>	<u>kleinst</u>
warm	<u>warmer</u>	<u>warmst</u>
leuk	<u>leuker</u>	<u>leukst</u>
aardig	<u>aardiger</u>	<u>aardigst</u>
vrolijk	<u>vrolijker</u>	<u>vrolijkst</u>
fijn	<u>fijner</u>	<u>fijnst</u>
licht	<u>lichter</u>	<u>lichtst</u>

- 3 Je kunt niet altijd zomaar -er achter een woord schrijven. Den maar aan: *duur - duurder*.

zuur	<u>zuurder</u>	<u>zuurst</u>
lekker	<u>lekkerder</u>	<u>lekkerst</u>
sappig	<u>sappiger</u>	<u>sappigst</u>
zoet	<u>zoeter</u>	<u>zoetst</u>
leuk	<u>leuker</u>	<u>leukst</u>
wit	<u>witter</u>	<u>witst</u>
groen	<u>groener</u>	<u>groenst</u>
rood	<u>roder</u>	<u>roodst</u>
groot	<u>groter</u>	<u>grootst</u>
laat	<u>later</u>	<u>laatst</u>
dapper	<u>dapperder</u>	<u>dapperst</u>

4 Hier gaat het bijzonder. Hoe?

goed beter best
 veel meer meest
 weinig minder minst
 mager magerder magerst
 laag lager laagst

6 Gebruik het woord dat voor de zin staat. Let op, je kunt dat woord niet zomaar overschrijven!

leuk Tigo vindt Annets idee leuker dan Wout.
eng Wout vindt het plan enger dan Annet en Tigo.
hard Tigo gilte het hardst toen hij het spook zag.
veel Annet bedenkt de meeste spelletjes.
goed Wout en Tigo zijn de aller beste vrienden.

5 Wat is het plannetje van Annet?

Maak de woorden maar goed.

Bij de laat ste lantaarnpaal staat een leeg huis.

We doen wie daar het snel ste is.

Wout is het laat ste bij het hek.

Het hek gaat moeilijker er open dan ze dachten.

In het huis is het donker der dan buiten.

Binnen is het ook veel stil ler.

Dat maakt het huis nog eng er.

Opeens gilt Annet hard, maar Tigo gilt het hard st.

Ze zien Wout niet, maar een spook!

7 Vul maar in.

snel Tigo loopt het snelst naar school.
aardig Annet vindt Kim aardiger dan Inge.
snel Achmed fietst sneller dan Tim.
leuk Ze zitten in de leukste groep.
somber Soms kijkt hun juf somber.
vrolijk Maar meestal is ze veel vrolijker.
prettig Dat vindt iedereen prettiger.

1 Tigo vraagt of Wout bij hem komt eten. Vul de ontbrekende woorden in. Wat antwoordt Wout? Kijk hier.

hoog	<u>hoger</u>	<u>hoogst</u>	(2e woord, 3e letter)	(g)
veel	<u>meer</u>	<u>meest</u>	(2e woord, 4e letter)	(r)
laat	<u>later</u>	<u>laatst</u>	(3e woord, 2e letter)	(a)
warm	<u>warmer</u>	<u>warmst</u>	(2e woord, 2e letter)	(a)
goed	<u>beter</u>	<u>best</u>	(1e woord, 1e letter)	(g)

3 Wat gaan de jongens doen? Vul de woorden goed in.

slecht Het weer is vandaag veel slechter dan gisteren.
goed Dan kunnen we het beste binnen gaan spelen.
mooi Als het weer wat mooier wordt, gaan we buiten spelen.
leeg Maar Tigo wil liever naar het lege huis.
flauw Ik vind het flauw dat je niet mee wilt, zegt hij.
weinig Jij durft veel minder dan
bang Jij bent de bangste van ons tweeën!
snel Tigo draait zich om en loopt snel weg.

2 Zet een streepje onder het goede woord.

De jongens eten wel *vaak* - vaker - *vaakst* bij elkaar.

Tigo eet altijd de *veel* - *meer* - meeste boterhammen.

Hij wil er het *lief* - *liever* - liefst vier.

Wout lust er *weinig* - minder - *minst* dan vier.

Alle twee drinken ze een groot - *groter* - *grootst* glas melk.

Ze doen wie het *snel* - *sneller* - snelst zijn glas leeg heeft.

Ze willen zo lang - *langer* - *langst* mogelijk buiten spelen.

4 Wout wil toch graag met Tigo spelen.

Vul de woorden goed in.

vlug Wout rent vlug

achter Tigo aan.

leuk Welk spel vind je het
leukst ? vraagt hij.

verbaasd Tigo kijkt Wout
verbaasd aan.

lief Ik wil het liefst naar

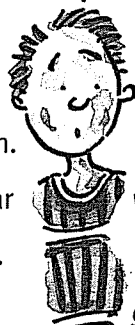
het huis, antwoordt hij.

weinig Maar dat vind jij toch
minder leuk!

goed Ik ben jouw beste
vriend, zegt Wout.

lief Daarom doe ik nu het
liefst jouw lievelingsspel!

gaaf Dat vind ik gaaf
roept Tigo.

5 Wat is er aan de hand bij het lege huis? Meestal moet je de

woorden veranderen, maar soms niet. Lees maar goed!

wijd Tigo's mond valt wijder open dan die van Wout.

mooi Het huis ziet er mooier uit dan laatst.

weinig In de tuin is het minder rommelig.

veel Er staan veel dozen voor het huis.

vreemd Ze horen de vreemdste geluiden uit de tuin.

vrolijk Dan zien ze Annet met een vrolijk meisje.

grappig Het meisje doet nog grappiger dan Annet.

leuk Zou zij thuis de leukste zijn?

snel Snel lopen Tigo en Wout naar de meisjes.

veel Ze hebben kennelijk veel plezier.

nieuw Dit is Mimi, ons nieuwe buurmeisje, zegt Annet.

goed We worden vast de beste vrienden!

- 1 Wat doen ze? Schrijf dat maar onder de plaatjes.

bellen

lezen

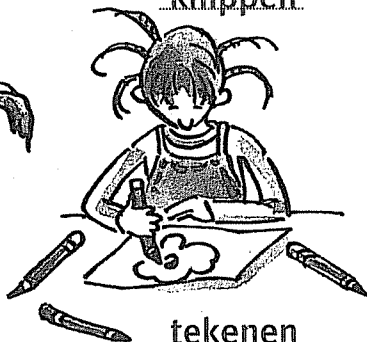
drinken

knippen

blaffen

tekenen

- 2 Woorden die vertellen wat je doet, noem je *werkwoorden*.
Welke werkwoorden zie je? Zet er maar een streepje onder.

3 Na een tijdje kwam vader zuchtend de keuken uit. Wat was er gebeurd?

Kleur de werkwoorden.

Ik zette de oven vast aan.

Meel, melk en eieren deed ik in de kom.

Het deeg kneedde ik goed.

Daarna moest alles in de bakvorm.

Ik schoof de vorm in de oven.

Maar toen ging het mis.

Ik vergat de tijd helemaal.

En daardoor verbrandde de taart.

4 Als je iets wilt zeggen wat geweest is, dan gebruik je het werkwoord in de *verleden tijd*. Schrijf van deze werkwoorden de verleden tijd op.

koken

ik kook

ik kookte

reizen

ik reis

ik reisde

durven

ik durf

ik durfde

lachen

ik lach

ik lachte

spelen

ik speel

ik speelde

kletsen

ik klets

ik kletste

werken

ik werk

ik werkte

leven

ik leef

ik leefde

snappen

ik snap

ik snapte

5 Schrijf in elke zin het werkwoord in de verleden tijd.

komen

Vader kwam uit de keuken.

gaan

Maar het ging niet goed.

schateren

Moeder schaterde het uit.

mislukken

De taart mislukte

kijken

Vader keek zo zielig.

zijn

Ik was geen goede keukenprins.

proberen

Ik probeerde het echt.

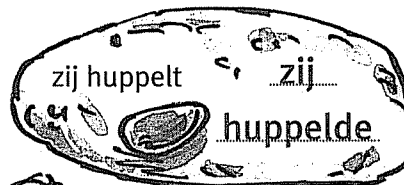
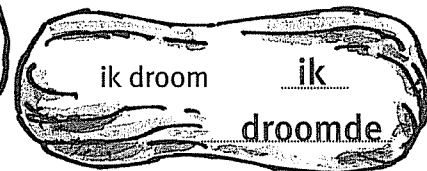
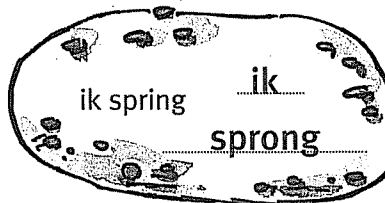
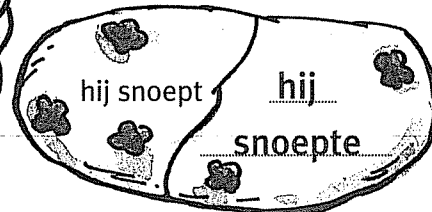
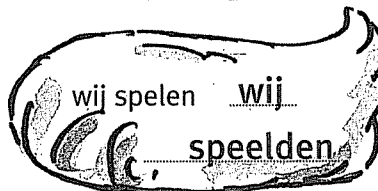
lachen

Samen lachten ze.

- ① Vader gaat naar de keuken. Jos wil helpen. Zet een X voor de zinnen die in de verleden tijd staan.

- ☐ Jos ziet de enorme afwas.
☐ Wat heeft vader een troep gemaakt!
☒ Het ging opeens allemaal fout.
☒ Ik wist niet meer wat ik moest doen.
☐ We gaan dit eerst maar opruimen, pap, zegt Jos.
☐ We wassen alles af.
☐ Daarna beginnen we opnieuw.
☒ Vader vond dat een prachtig plan.

- ② Tijdens het opruimen snoepen vader en Jos uit de koektromm. Schrijf in elk koekje het werkwoord in de verleden tijd.

3 Kleur de verleden tijd.

De keuken *is/was* weer netjes.

Nu *kunnen/konden* vader

en Jos beginnen.

Jos *zet/zette* alles klaar.

Vader *leest/las* het recept voor.

Jos *doet/deed* alles in de kom.

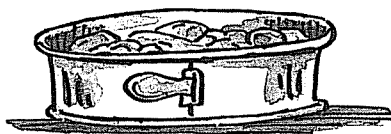
Hij *kneedt/kneedde* er goed deeg van.

Daarna *kan/kon* het deeg in

de bakvorm.

Bijna *vergeten/vergaten* ze de appels.

Tot slot *moeten/moesten* ze een uurtje wachten.

4 Vul de verleden tijd in.

beginnen Het *begon* al lekker te ruiken in de keuken.

opruimen Vader *ruimde* de spullen op.

doen Jos *deed* de afwas.

komen Moeder en Mieke *kwamen* even kijken.

vragen Vader *vroeg* hen om weg te gaan.

mogen Ze *mochten* nog lang niet komen kijken.

zijn De taart *was* nog niet klaar.

moeten En Jos *moest* eerst nog de slagroom kloppen.

5 De taart is klaar. Moeder en Mieke hebben hem geproefd. Vul de verleden tijd in.

smaken De taart *smaakte* heerlijk!

hebben Vader en Jos *hadden* hun best gedaan.

lusten Mieke *lustte* wel een tweede stukje.

zeggen Jullie zijn echte keukenprinsen, *zei* moeder.

slaan Die *sloegen* de armen om elkaars schouders.

maken We *maakten* een koninklijke taart!

1 Ineke leest in haar weekblad

‘Meiden’ een brief van Joyce. Vul in en

kies uit: ik - jij - wij - zij - jouw

Vriendin gezocht!

Mijn naam is Joyce.

Ik ben 10 jaar en houd van lezen,
tekenen en zwemmen.

Wij hebben een hond en een poes.

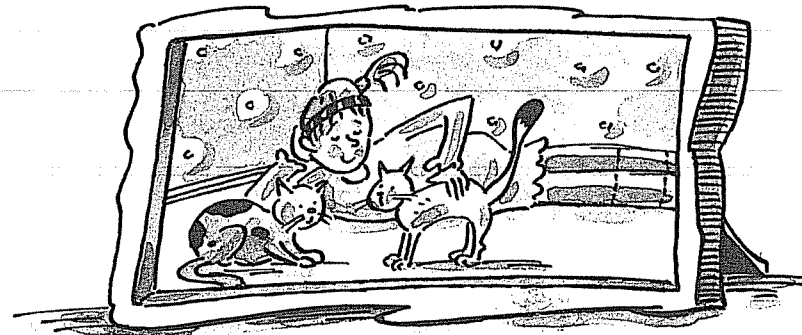
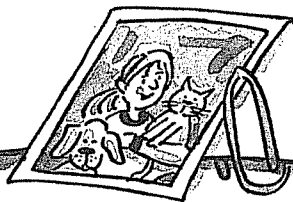
Zij heten Makker en Kwiebus.

Wil jij mijn vriendin worden?

Schrijf dan een brief en vertel me over
jouw hobby's.

Tot gauw!

Groetjes van Joyce.

2 ‘Dat lijkt me leuk!’ denkt Ineke. Ze pakt direct een pen en haar schrijfblok. Kleur het goede woord.

Hoi Joyce!

Ik heb haar/jouw brief gelezen in ‘Meiden’.

Zelf ben hij/jij/ik ook 10 jaar.

Mijn/Onze/Hun hobby's zijn: lezen, knutselen en saxofoon spelen.

Zwemmen vind ik/zij/hij ook leuk.

Wij/Zij/Iullie hebben geen hond, maar wel twee poezen.

Hun/Iullie/Zij heten Lobbes en Frummel.

Schrijf hij/jij/ik me gauw weer terug?

Groeten van

Ineke

- 3 Na een paar dagen komt er een brief van Joyce. Maar wat is dat nou? Er staan allemaal pootafdrukjes van poezen op! Wat moet daar onder staan?

Hoi Ineke!

Wat leuk om van **jou** een brief te krijgen. Ik las dat **je** ook van lezen houdt. Wat is **jouw** lievelingsboek? Je mag wel eens een boek van **mij** lenen.

Welke kleuren hebben **jullie** katten? **Onze** katten zijn allebei bruin.

Ze liggen graag in de zon te slapen. In de volgende brief schrijf **ik** je meer.

Wacht **je** niet te lang met terugschrijven?

Liefs van *Joyce*

- 4 Vul in elke zin het goede woord in. Kijk goed naar de onderstreepte woorden.

De postbode haalt de post uit zijn fietstas.

Vader heeft brieven en een krant in zijn handen.

'Papa, mag ik mijn post?' vraagt Ineke.

'Ja, hoor, hier heb jij je/jouw brief,' antwoordt vader.

Ineke leest de brief in haar lievelingsstoel.

Naast haar liggen de poezen lui in hun mand.

- 5 Maak maar af. Kies uit: jij - je - zij - ze

Mama: 'Lees jij/je de brief van Joyce?'

Ineke: 'Ja, zij/ze heeft me net geschreven.'

Mama: 'Houdt zij/ze van patat?'

Ineke: 'Nee, ze/zij eet liever chips.'

Jij bij mij of ik bij jou?

- 1 Joyce wil graag een keer met haar nieuwe vriendin afspreken. Vul het goede woord in.

Joyce wil Ineke opbellen. Zij draait Inekes telefoonnummer.

Inekes vader neemt op. Het is voor jou.

Ineke zegt haar naam.

‘Hoi Ineke, met Joyce. Kom je een keer bij me spelen?’

‘Dat vind ik leuk! Ik vraag het even aan mijn vader.’

Ineke mag bij Joyce spelen. Ze vindt dat erg leuk!

Joyce en Ineke maken een afspraak. Ze hebben er beiden zin in!

- 2 Als Ineke bij Joyce is, krijgt ze eerst wat te drinken.

Op de tafel staat een schaal koekjes. Wie eet welk koekje?

Ik eet mijn koekje.

Jullie eten jullie koekjes.

Jij eet jouw koekje.

Zij eten hun koekjes.

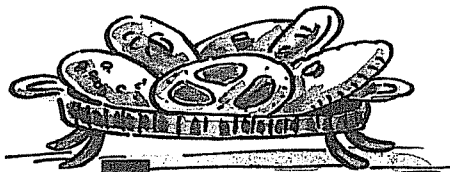
Hij eet zijn koekje.

Is dat koekje van mij of van jou?

Zij eet haar koekje.

U eet uw koekje.

Wij eten onze koekjes.

- 3 Joyce en Ineke gaan buiten spelen.

Welke woorden passen goed? Vul die in.

Joyce weet een leuk spel. Zij vraagt of Ineke dat wil spelen. Ineke wil wel meedoen maar ze kent het spel niet.

‘Mijn broer en ik hebben het laatst nog in onze tuin gespeeld,’ zegt Joyce.

‘Mijn broer zal zijn bal niet aan ons willen lenen. Ik kijk dus even of ik mijn eigen bal kan vinden.’

Joyce en Ineke spelen het spel totdat ze het niet meer leuk vinden.

Joyce vraagt Ineke: ‘Hoe laat moet je thuis zijn van je/jouw ouders?’

‘Mijn vader gaat koken. Hij wil om half 7 gaan eten,’ antwoordt Ineke.

‘Dan hebben we nog een uur!’ roept Joyce.

‘Wat zullen we nog doen?’

4 'Laten we op het plein verstoppertje spelen,' stelt Joyce voor.

'Dan vraag ik of mijn broer Bart en zijn vriend Jaap ook meedoen.'

Welk woord hoort in de zin?

Bart en Jaap doen graag mee. Ze vinden verstoppertje leuk.

Ineke begint met tellen. Zij heeft haar beide ogen dicht.

Joyce rent naar een dikke boom.

Daar verstopt ze zich achter.

Jaap verstopt zich achter de glasbak.

Bart klimt in een boom. Je kunt alleen

zijn voeten nog zien.

Ineke ontdekt Jaap en Joyce al gauw.

Hun plekjes waren niet zo moeilijk te vinden.

'Helpen jullie mij om Bart te zoeken?' vraagt ze.

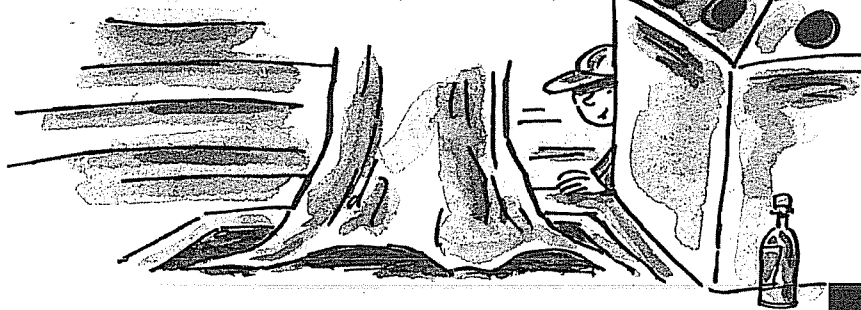
'Samen moeten we hem toch kunnen vinden?'

Na een tijdje komt Bart tevoorschijn.

'Ha, jullie hebben niet goed gezocht!

Ik zat op de superplek van Jaap en mij:

onze geheime plek in de boom!'

5 Schrijf in elke zin het goede woord.

Joyce vond het gezellig met Ineke, haar nieuwe vriendin.

Ze hadden over hun lievelingsboeken gekletst.

Ze speelden in de tuin van Joyce.

Ze deden verstoppertje met Bart en zijn vriend Jaap.

Om kwart over vijf zei Ineke:

'Ik pak mijn fiets en ga snel naar huis.

Anders kom ik te laat thuis!

Ik was vandaag bij jou.

Kom jij de volgende keer bij mij?'

'Graag!' lacht Joyce.

'Dat lijkt me fijn!'

- 1 Floris is verhalenverteller. Hij kent een heleboel woorden. Maar weet niet altijd welke lidwoorden hij moet gebruiken. Vul in: *de* of *het*.

het begin

het paleis

de prins

de lakei

het paard

de tuin

de prinses

het einde

het sprookje

de torenkamer

de koning

de raadsheer

het kroontje

de koksjongen

de koningin

het volk

de minister

het verhaal

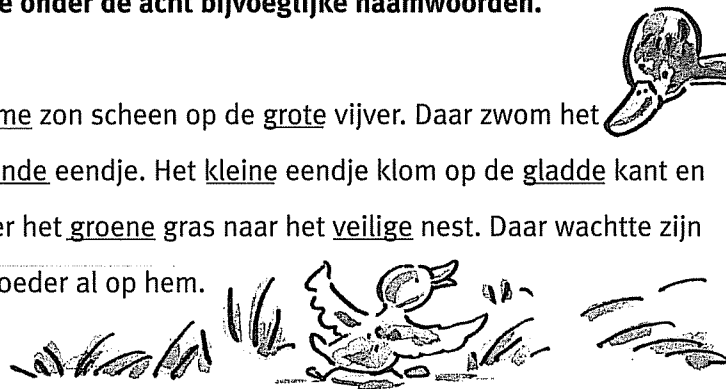
- 2 Het grappige verhaal - grappige zegt iets over het verhaal.

De beroemde prins - beroemde zegt iets over de prins.

Grappige en beroemde noem je *bijvoeglijke naamwoorden*.

Het zijn woorden die iets vertellen over andere woorden. Zet een streepje onder de acht bijvoeglijke naamwoorden.

De warme zon scheen op de grote vijver. Daar zwom het snaterende eendje. Het kleine eendje klom op de gladde kant en liep over het groene gras naar het veilige nest. Daar wachtte zijn lieve moeder al op hem.

Na *de* en *het* schrijf je achter het bijvoeglijk naamwoord een -e.

de oude koning, het mooie kasteel.

Na *een* moet je kiezen. Kun je 'een' schrijven in plaats van 'de', dan verandert het bijvoeglijk naamwoord niet:

de lange dienaar, een lange dienaar.

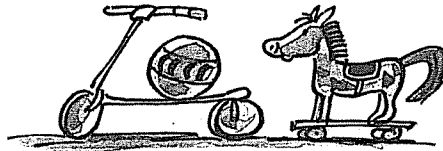
Soms kun je 'een' in plaats van 'het' schrijven,

dan komt er geen -e op het eind:

het mooie verhaal, een mooi verhaal.

3 Vul de kleur maar in.

blauw de blauwe fiets rood de rode bal
 een blauwe fiets een rode bal
 groen het groene stepje bruin een bruin paardje
 een groen stepje het bruine paardje

4 Floris wil een spannend verhaal vertellen. Help je hem?

Kies steeds het goede woord.

donker/donkere Het is midden in de donkere nacht.
 warme/warm Sam ligt in zijn warme bed.
 vreemd/vreemde Opeens hoort hij vreemde geluiden.
 klein/kleine Hij doet het kleine raam open.
 harde/hard Opeens hoort hij een harde stem!
 koud/koude Sam voelt een koude rilling over zijn rug.
 gevaarlijk/gevaarlijke Als het maar geen gevaarlijke inbreker is.
 oude/oud Gelukkig, het is de oude buurman maar.
 stoute/stout Die roept die stoute hond van hem.
 zacht/zachte Sam kruipt snel onder het zachte dekbed.

5 Welke acht verhalen vertelt Floris het liefst?

Kleine kabouters en grote reuzen.
geheimzinnig

Pieter in het geheimzinnige bos.

lang, wild

De lange reis op de wilde rivier.

groot, schattig

Een groot cadeau voor
 het schattige prinsesje.

oud, los

Oude Willem en de losse tand.

spannend

Het spannende verhaal van Farid.

angstig

Een angstig avontuur.

kostbaar

Een kostbaar geschenk voor de koning.

- 1 'De droom uit het droomwinkeltje' is het lievelingsverhaal van Floris. Zet een streep onder de 15 bijvoeglijke naamwoorden.

Lang geleden woonde in het kleine stadje Dommelen nog een ouderwetse dromenmaker. Op het drukke marktplein had hij zijn veelbezochte winkeltje. Het oude mannetje verkocht allerlei dromen. Op de lange toonbank lagen de dromen uitgestald. Op de gladde vloer stond een houten kist met afgeprijsde dromen. In een glazen potje zaten de enge dromen. Voor een bijzondere droom nam de dromenmaker je mee achter een fluwelen gordijn. Daar was de afdeling 'speciale dromen.' Voor iedereen had de dromenmaker de gewenste droom.

Het fluwelen gordijn, de houten kist, een glazen potje
Als een bijvoeglijk naamwoord vertelt waarvan iets gemaakt is, dan schrijf je altijd -en op het eind.

- 2 De dromenmaker had zijn winkeltje keurig ingericht. Schrijf alle woorden goed op.

<i>steen</i>	Een <u>stenen</u> vloer.
<i>hout</i>	De <u>houten</u> kist.
<i>koper</i>	Een <u>koperen</u> weegschaal.
<i>zilver</i>	De <u>zilveren</u> munten.
<i>fluweel</i>	Een <u>fluwelen</u> gordijn.
<i>glas</i>	Het <u>glazen</u> potje.
<i>papier</i>	Het <u>papieren</u> aanplakbil.
<i>goud</i>	Het <u>gouden</u> horloge.

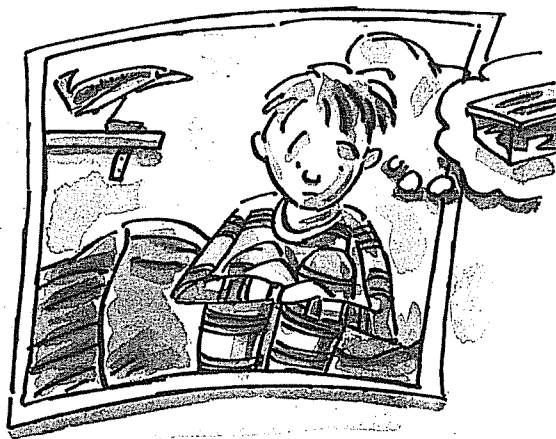

3 Welke zes bijvoeglijke naamwoorden zijn fout geschreven? Kleur ze.

Schrijf de foute woorden goed op.

Op een regenachtig dag loopt een klein meisje het droomwinkeltje binnen. De dromenmaker kijkt door zijn goude brilletje naar het vreemde meisje. 'Jij zoekt vast een bijzonderen droom,' zegt het mannetje. Hij wenkt het meisje met zijn rimpelig hand. Achter het fluwelen gordijn pakt de dromenmaker een antieken blikje. Hieruit haalt hij een speciale droom en geeft die aan het meisje. 'Neem deze maar mee,' zegt het mannetje. Het meisje kijkt hem met stralenden ogen aan en huppelt blij naar buiten. Die droom zal ze nooit meer vergeten!

regenachtige
gouden
bijzondere
rimpelige
antieke
stralende

4 Floris zou wel willen dat het droomwinkeltje nog steeds bestond. Hij zou er beslist vaak heengaan! Schrijf de woorden goed op in de zinnen.

lang Na een lange nacht lig je in bed.
warm Je hebt een glas warme melk gedronken.
wol Je ligt onder de wollen dekens.
diep Alleen, je bent nog steeds niet in diepe slaap.
prachtig Dan zou je het toch een prachtig idee zijn
blik als je naast je bed zo'n blikken trommeltje had
fantastisch met daarin een fantastische droom?
mooi Waar is het mooie droomwinkeltje toch gebleven?

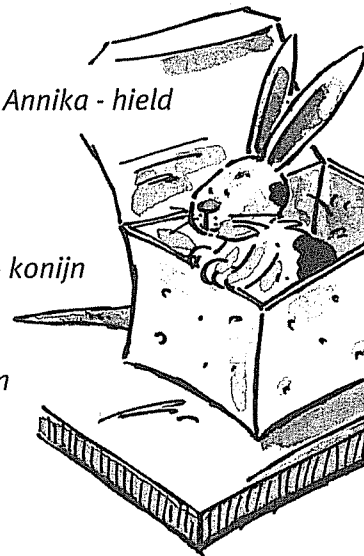
- 1 Arjen en Eline schrijven een stukje voor de klassenkrant. Maar kloppen alle zinnen? Zet een X voor de 4 foute zinnen.

Meester Flip maakt supergoal!

- ☒ In de pauze meester Flip deed mee met voetbal.
- ☐ In het begin kreeg hij bijna geen bal.
- ☒ Alle jongens hem uitlachten.
- ☒ Toen pakte de bal van Geert meester Flip.
- ☒ Van grote afstand op het doel schoot hij.
- ☐ En toen scoorde hij een geweldig doelpunt!

- 2 Maaïke weet iets voor de schoolkrant. Maar hoe moet ze het nou opschrijven? Help haar maar even. Maak van de woorden een goede zin. Begin met het hoofdletterwoord. Gebruik alle woorden

haar - konijnen - over - spreekbeurt - Annika - hield
 niet - te - duurde - Het - lang
 veel - liet - Ze - plaatjes - zien
 had - meegenomen - Ze - ook - haar - konijn
 die - Snuf - heet
 allemaal - We - mochten - aaien - hem
 We - een - gaven - Annika - acht

Annika hield haar spreekbeurt over konijnen.
Het duurde niet te lang.
Ze liet veel plaatjes zien.
Ze had ook haar konijn meegenomen.
Snuf heet die.
We mochten hem allemaal aaien.
We gaven Annika een acht.

3 Pierre gaat juf Irma interviewen. Maak van elke zin een vraagzin. Dus met een vraagteken aan het eind.

U werkt al lang op deze school.

Werkt u al lang op deze school?

U heeft altijd groep 2 gehad.

Heeft u altijd groep 2 gehad?

U wilt wel eens een andere groep.

Wilt u wel eens een andere groep?

U vindt alle kinderen aardig.

Vindt u alle kinderen aardig?

U maakt veel grapjes.

Maakt u veel grapjes?

Alle kinderen vinden u de liefste juf.

Vinden alle kinderen u de liefste juf?

4 Maak van zoveel mogelijk woorden een zin. Er blijft steeds 1 woord over. Zet daar een rondje om.

een - groep 6 - (we) - is - groep - leuke

Groep 6 is een leuke groep.

(maken) - er - kinderen - zitten - 24 - in

Er zitten 24 kinderen in.

rekenen - ze - (veel) vinden - saai

Ze vinden rekenen saai.

goed - ze - (plezier) - toch - werken

Toch werken ze goed.

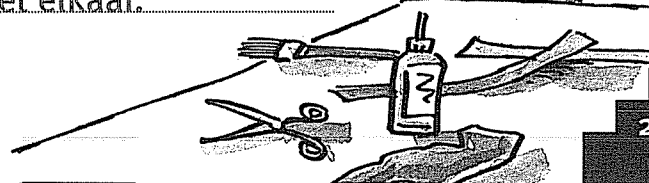
heel - knutselen - ze - graag - (met)

Ze knutselen heel graag.

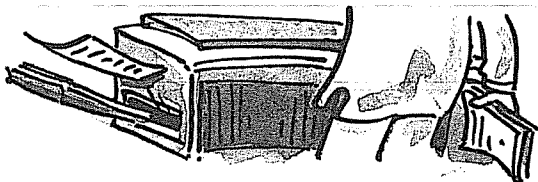
mooie - (elkaar) - maken - ze - dingen

Ze maken mooie dingen.

Zet de (woorden) achter elkaar: We maken veel plezier met elkaar.

1 Zet een rondje om de letter voor de foute zin.

- a Alle kinderen zijn druk bezig met de klassenkrant.
 b Zijn alle kinderen bezig druk met de klassenkrant?
 c Zijn alle kinderen druk bezig met de klassenkrant?

- a Moeten alle stukjes voor vrijdag klaar zijn?
 b Voor vrijdag moeten alle stukjes klaar zijn.
 c Voor vrijdag moeten klaar zijn alle stukjes.

- a Dan kopieert de krant meester Flip voor iedereen.
 b Kopieert meester Flip dan de krant voor iedereen?
 c Dan kopieert meester Flip de krant voor iedereen.

2 De berichten voor de rubriek 'Kort nieuws' zijn door elkaar geraakt. Zet ze maar in de goede volgorde.

Zet een rondje om het woord dat je over houdt.

Groep 6 heeft een schoolkrant gemaakt.
 Iedereen heeft iets geschreven.
 Pierre heeft juf Irma geïnterviewd.
 Hij heeft een geheim ontdekt.
 Dat mogen we nog niet weten.
 Meester Flip weet het natuurlijk wel.
 Misschien kun je het wel raden.

Welk geheim heeft Pierre ontdekt? Meester Flip en juf Irma gaan met elkaar trouwen!

3 Maak van de eerste zes zinnen uit oefening 2 een vraagzin.

Heeft groep 6 een schoolkrant gemaakt?
 Heeft iedereen iets geschreven?
 Heeft Pierre juf Irma geïnterviewd?
 Heeft hij een geheim ontdekt?
 Mogen we dat nog niet weten?
 Weet meester Flip het natuurlijk wel?

4 Maak van de woorden een vraagzin.
 Zet een rondje om de letter voor het eerste woord van de vraagzin.

de - al - bruiloft - is - gauw

(h) is e gauw o bruiloft p al

komt - groot - een - er - feest

(o) komt u groot q er f feest

komen - mag - ook - groep 6

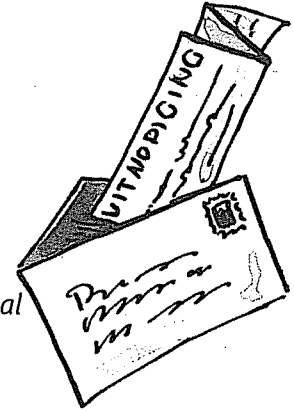
y komen p groep 6 (e) mag k ook

mooi - een - juf Irma - bruidsboeket - krijgt

n juf Irma d mooi s een (r) krijgt

Meester Flip - een - pak - sjiek - dragen - zal

g meester Flip (a) zal k sjiek b een

De kinderen roepen dan

h	o	e	r	a
---	---	---	---	---

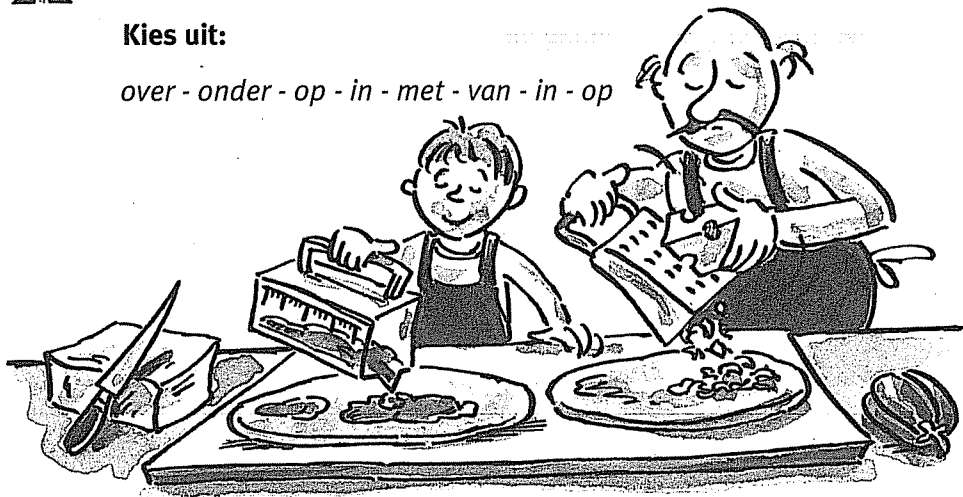

- 1 Miguel en zijn vader willen een pizza bakken. De bodem is al klaar. Vul in en streep door wat je gehad hebt.

Kies uit:

over - onder - op - in - met - van - in - op

Miguel giet wat tomatensaus op de bodem.

Vader raspt de kaas met een rasp.

De plakjes ham snijdt hij in reepjes.

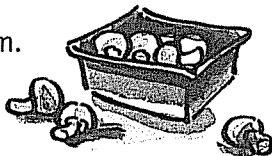
Ondertussen wast Miguel een paprika onder de kraan.

Van de champignons maakt hij blokjes.

Dan wordt ook de paprika in stukjes gesneden.

Alles wordt op de pizzabodem gelegd.

Als laatste strooit vader de geraspte kaas over de pizza.

- 2 Nu moet de pizza gebakken worden. Zet een rondje om het goede woord.

De pizza ligt boven/op de bakplaat.

Vader heeft de oven al aan/op gezet.

Hij trekt het deurtje tot/naar zich toe.

Miguel schuift de bakplaat naar/in de oven.

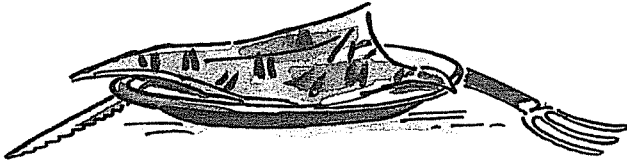
Met/Door een plof laat hij het deurtje dichtvallen.

De pizza moet bij/tot 220° gebakken worden.

Voor Binnen 25 minuten is de pizza klaar.

3 Vader gaat de tafel dekken. Maak de zinnen maar af.

Vader pakt de borden uit de kast.

Naast elk bord legt hij een servetje.

Hij zegt: 'Pizza mag je best met je handen eten.'

'Die kun je immers aan het servetje afvegen.'

'Miguel, let jij op de pizza?' vraagt vader.

'Als je te laat bent, brandt de pizza aan!'

'Om half zes ga ik kijken,' antwoordt Miguel.

'Dan gaan we smullen van een heerlijke pizza.'

4 Maar waar is Miguel? Het is al half zes geweest. Kies het goede woord. Kies uit:

uit - op - naar - op - uit - mee - in - in - aan

Miguel zit te lezen in een spannend boek.

Hij vergeet helemaal op de pizza te letten.

'Wat komt er een vreemde lucht uit de keuken!' denkt vader.

Hij loopt vlug naar de oven.

'O, Miguel, de pizza is helemaal aan gebrand!'

'Hoe lossen we dat op?'

'We moeten een pizza gaan eten in een pizzeria.'

'Volgens mij zit jij daar niet zo mee,' zegt vader.

'Nee, niet echt,' lacht Miguel. 'Want dan gaan we gezellig uit eten!'

① Vader en Miguel gaan samen naar de pizzeria. De ober heeft moeite met de voorzetsels. Welke 6 zijn er fout? Zet daar een streepje onder.

De ober wijst hun een tafeltje naar het raam.

Dan geeft hij de menukaart mee.

‘Ik kom over vijf minuutjes terug,’ zegt de ober.

Vader en Miguel kunnen kiezen voor achttien pizza’s.

Al gauw staat de ober weer van hun tafel.

‘Waar heeft u vanavond trek aan?’ vraagt hij. Daarna loopt hij opgelucht langs/om de tas heen.

Miguel neemt een pizza onder kaas.

Zijn vader kiest voor een pizza met vis.

② Kleur het goede voorzetsel.

Na/Over een tijdje komt de ober weer terug.

Hij draagt twee grote borden op/in zijn handen.

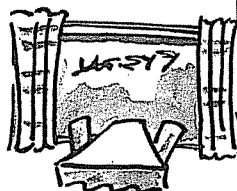
Voorzichtig loopt hij tussen/via de tafeltjes door.

Maar de ober heeft niet alles in/binnen de gaten.

Vlak achter/voor zijn voeten staat een tas.

‘Kijk uit/op!’ roept Miguel verschrikt.

De ober hoort Miguel in/op tijd en blijft staan.

3 Welk woord is goed? Zet een rondje om de letter voor dat woord.

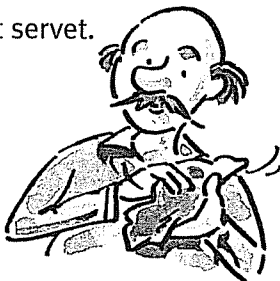
Miguel geniet ... zijn pizza.

- (p)** van
t op
c met

Vader veegt zijn handen
... aan het servet.

- f met
(i) af
s over

Miguel hoopt
... een lekker toetje.

- d naar
k over
(r) op

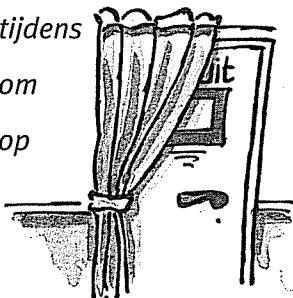
Tenslotte vraagt vader de
rekening ... de ober.

- (a)** aan
e naar
v voor

... half acht gaan ze naar huis.

- e tijdens
(m) om
w op

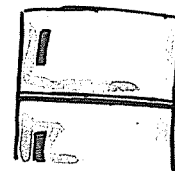

**Bedenk de goede volgorde
van de vijf letters. Dan weet
je hoe de pizza's smaken.**

p r i m a

4 Vul het goede voorzetsel in. Kies uit:

in - van - voor - op -
tegen - naar - bij -
door - in - naar - in

Vader en Miguel fietsen naar huis.

'Ik heb nog een verrassing voor je,'
zegt vader tegen Miguel.

'Het staat thuis niet op, maar in de
koelkast.'

Miguel is dol op verrassingen!

Hij trapt stevig door.

Vader houdt hem bijna niet bij.

Als de fietsen in het schuurtje zijn
gezet, rent Miguel naar binnen.

In de koelkast ziet hij
een heerlijke pudding.

Daar gaan Miguel en zijn vader
eens lekker van genieten!

- 1 Koen droomt dat hij ridder Koenraad is. Maak de zinnen maar af. Zet een X voor de goede droomzinnen.

Ridder Koenraad is heel stoer

- ☐ maar hij durft alles.
☒ en hij durft alles.

Hij woont in een mooi kasteel,

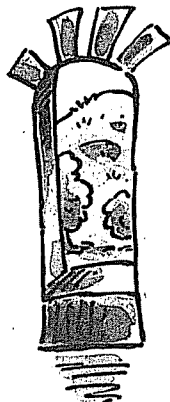
- ☐ omdat niet zo groot het is.
☒ maar het is niet zo groot.

Zijn zwarte paard heet Flits,

- ☒ omdat hij zo snel is.
☐ hoewel zo snel hij is.

Ridder Koenraad heeft een geheim,

- ☐ zodat hij verliefd is op jonkvrouw Fleurine.
☒ want hij is verliefd op jonkvrouw Fleurine.

- 2 Van twee zinnen is één zin gemaakt. Kleur het rondje voor de beste zin.

Ridder Koenraad hoort de haan kraaien.

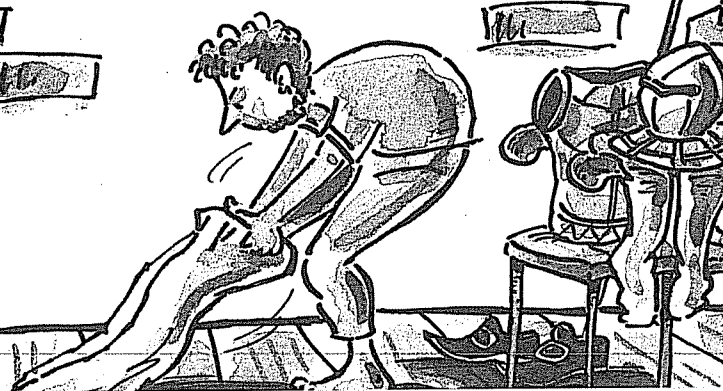
- ☐ Hij staat vroeg op, want hij is iets van plan.
☐ Hij staat vroeg op, maar hij is iets van plan.

Hij wrijft in zijn ogen uit en wast zich.

- ☐ Omdat hij zich aankleedt, denkt hij aan jonkvrouw Fleurine.
☐ Terwijl hij zich aankleedt, denkt hij aan jonkvrouw Fleurine.

Jonkvrouw Fleurine ziet er lief uit.

- ☐ Toen ridder Koenraad haar zag, werd hij meteen verliefd.
☐ Omdat ridder Koenraad haar zag, werd hij meteen verliefd.

3 Zet een rondje om het goede woord.

Ridder Koenraad gaat vroeg op pad, als/
 (hoewel) dan iedereen nog slaapt.

Hij gaat naar ridder Arthur,
 maar/(want) hij wil hem iets brengen.

Hij heeft een brief voor jonkvrouw Fleurine
 dus/(en) die gaat ridder Arthur
 aan haar brengen.

Ridder Koenraad heeft dat aan zijn vriend
 gevraagd, (aangezien) als hij het zelf
 niet durfde.

Ridder Arthur moest eerst even lachen,
 zodat/(hoewel) hij het wel begreep.

Toch brengt ridder Arthur de brief,
 terwijl/(omdat) ridder Koenraad zijn beste
 vriend is.

(Terwijl)/Totdat ridder Arthur weg is,
 wacht ridder Koenraad in spanning af.

4 Op het briefje voor jonkvrouw Fleurine staat *Ik vind jou lief!*
 Afzender ridder Koenraad. Nu maar afwachten. Zet een rondje om
 de letters voor het goede woord.

1 Wachten duurt lang,
 ... je verliefd bent!

(ik) als
 jl omdat
 pl maar

3 ... hij het niet gelooft, komt
 jonkvrouw Fleurine echt
 naar hem toe.

(uo) hoewel
 of terwijl
 ak aangezien

2 In de verte komt iemand aan,
 ... het is ridder Arthur niet.

de want
 (jo) maar
 sa hoewel

4 Zij lacht geeft ridder
 Koenraad het briefje terug.

pa want
 un of
 (ok) en

Fleurine

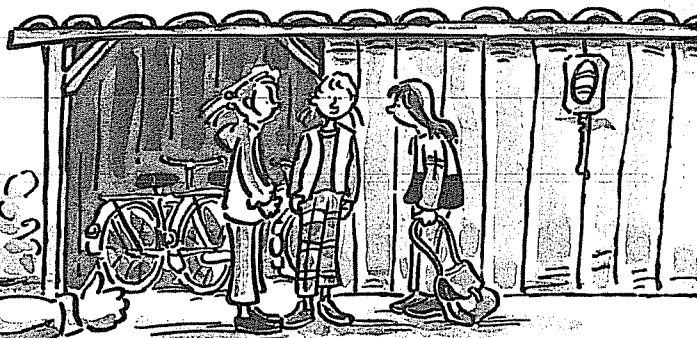
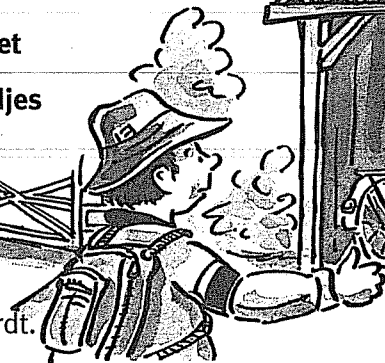
Wat schreef jonkvrouw Fleurine onder:

Ik vind jou lief?

i ¹	k		j ²	o	u ³		o	o ⁴	k
----------------	---	--	----------------	---	----------------	--	---	----------------	---

- 1 De volgende morgen is Koen niet meteen goed wakker. Kleur de rondjes voor de goede zinnen.

- ☐ Koen geeuwt als hij wakker wordt.
- ☐ Hij kijkt op zijn wekker, hoewel hij wil weten hoe laat het is.
- ☐ Moet hij opstaan en kan hij nog even blijven liggen?
- ☐ Koen besluit op te staan, want hij wil niet te laat komen.
- ☐ Terwijl hij zich aankleedt, denkt hij terug aan zijn droom.
- ☐ Hij als ridder Koenraad en Fleur als jonkvrouw Fleurine...
- ☐ Ridder Koenraad had een goed plan, maar zou hij dat ook durven?
- ☐ Hoewel hij ridder Koenraad zou zijn vast wel!

- 2 Schrijf de woorden in de goede zinnen. Kies uit:

en - totdat - want - of - omdat - als - want - maar - als

Koen gaat vroeg van huis, want hij hoopt Fleur te zien.

Hij is benieuwd of ze ook vroeg zal zijn.

Als Koen op school komt, ziet hij Fleur direct.

Ze staat bij het fietsenhok en praat met haar vriendinnen.

Koen wil wel naar Fleur toe maar hij durft dat niet.

Hij blijft wachten totdat de bel gaat.

Koen wacht op Arthur, want hij wil hem iets vragen.

Arthur moet lachen als Koen hem zijn plan vertelt.

Gelukkig wil Arthur hem helpen, omdat Koen zijn vriend is.

3 Kleur het goede woord.

Meester Jon legt een som uit,

maar/want Koen let niet op.

Die piekert zich suf, dus/want

hij wil een briefje aan Fleur schrijven.

Voordat/Nadat het pauze is,

moet het briefje klaar zijn.

'Zal ik schrijven *ik vind je lief*

en/of *ik vind je aardig*?' denkt Koen.

Als/Omdat de bel voor de

pauze gaat, is Koen klaar.

Hij geeft het briefje aan Arthur

zodat/en Arthur brengt het naar Fleur.

Koen staat te kijken, terwijl/doordat

Arthur het haar geeft.

4 De pauze is voorbij. Fleur heeft niets van zich laten horen.

Schrijf de letters van de goede woorden in het letterblok.

1 ... Koen vrolijk doet,
is hij heel zenuwachtig.

(av) hoewel

bo omdat

ge aangezien

3 ... de school uit is, ontdekt
hij een briefje in zijn jaszak.

op omdat

tr hoewel

(ne) nadat

2 Hij denkt: 'Ze zegt niets,
... ze vindt me vast niet leuk!'

bo of

(lf) want

oc maar

4 Hij kan het bijna niet geloven,
... het is echt waar!

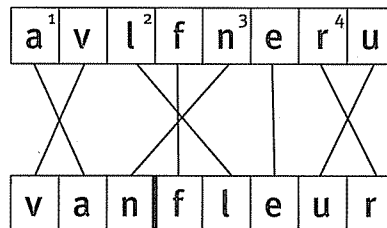
(ru) maar

st want

mi hoewel

Zet alle letters in het hokje waaraan ze vast zitten.

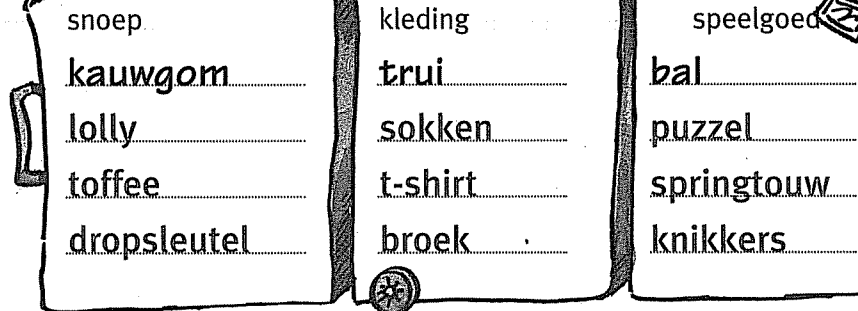
Van wie is het briefje?

1 Sara gaat logeren bij haar nichtje Else.

Wat doet ze in haar koffer? Zet de woorden op de goede plaats.

2 Sara gaat met de trein.

Vul het goede woord in. Kies uit:

rolletje - paar - rijtje - stapeltje - stukje - blikje - kudde - eenzame

Sara legt een stapeltje Donald Ducks naast zich op de bank. Kan ze lekker lezen! Uit haar tas haalt ze een blikje sinas en een rolletje drop. Hè, bah, er plakt een stukje kauwgom op de grond! Onderweg kijkt Sara af en toe eens uit het raam. Ze ziet een kudde koeien in een weiland. Verderop staat een rijtje bomen langs een sloot. Daar ziet ze ook een eenzame reiger. De tijd vliegt voorbij. Ze kijkt op haar horloge. Nog een paar minuten en dan is ze bij Else.

3 Else en haar moeder wachten al op Sara. Kleur het goede woord.

De treinbomen/spoorbomen

gaan naar beneden.

De trein komt het station/stadion binnen.

Bij het perron/podium houdt de trein stil.

De hekken/deuren gaan open.

Sara rent naar haar nichtje/neefje Else.

Ze vergeet bijna haar tas en haar kist/koffe

Sara en Else lachen bij/met elkaar.

Ze zullen het vast/meteen fijn hebben!

4 Sara en Else hebben elkaar een boel te vertellen. In elk verhaaltje past één woord niet. Zet een rondje om de letter voor dat woord.

Ik had laatst een turnwedstrijd.

Mijn laatste oefening was een koprol.

De directie gaf mij 8 punten.

a turnwedstrijd

b oefening

c koprol

(d) directie

Mijn cavia heeft jonkies gekregen.

Ze is een heel lieve moeder.

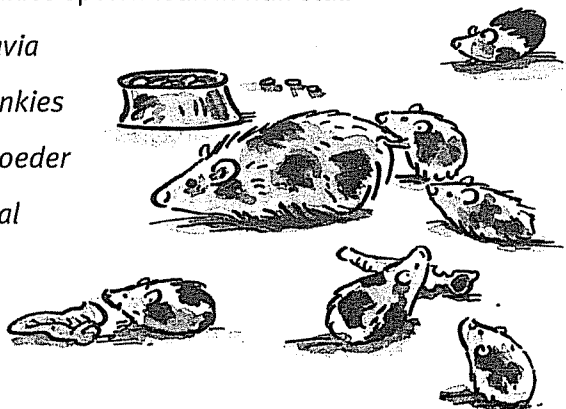
De jonkies spelen leuk in hun stal.

a cavia

b jonkies

c moeder

(d) stal

Ik ging met mijn moeder naar de groentekraam.

We kochten een kilo appels.

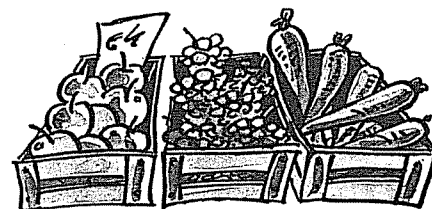
Ik kreeg een spruitje van de marktkoopman!

a groentekraam

b kilo

(c) spruitje

d marktkoopman

Mijn opa en oma wonen in een flat.

Ze hebben vier ruime hokken en een prachtig balkon.

a mijn opa en oma

b flat

(c) hokken

d balkon

- 1 Else en Sara gaan naar een film. Welke natuurfilms draaien er? Zet een streepje onder het woord dat er niet bij hoort.

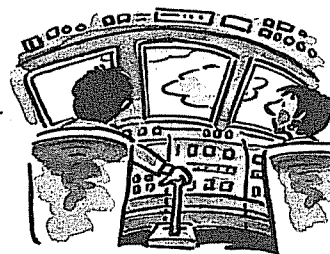
roofdieren	vogels	water	jaargetijden
tijger	meeuw	rivier	<u>vorst</u>
leeuw	<u>zeehond</u>	zee	winter
<u>paard</u>	ekster	kanaal	zomer
beer	kraai	meer	lente
poema	specht	<u>schip</u>	herfst

- 2 Kleur het goede woord.

Sara en Else kopen/~~lenen~~ een kaartje. Ze gaan op hun stoelen liggen/zitten. Na vijf minuten draait/start de film. De lichten lopen/gaan al uit. In de film speelt/blaft een hond mee. Sara zoekt/vindt dat heel leuk. Else moet om de hond lachen/giechelen. Als de film gestopt/afgelopen is, gaan Sara en Else naar huis.

- 3 Wat zien ze in de film? Zet een rondje c de letters voor de woorden, die er niet bijhoren.

- m machinist
 c conducteur
 s chauffeur
 p piloot

- b speedboot
 t zeilboot
 h surfplank
 v schip
 m melk
 k koffie
 p broodje
 w thee

- i hand
 t teen
 b been
 h hiel
 s postzegel
 p cadeau
 k presentje
 g geschenk

Wat eten Else en Sara in de pauze?

c h i p s

4 Het is heel gezellig, maar Sara moet na een paar dagen weer naar huis. Onderweg denkt ze eraan terug.
Zet een X voor het woord dat niet in het verhaal past.

We zijn naar de bioscoop geweest.

De film ging over een hond.

Het was een leuke foto.

☐ bioscoop

☐ film

☐ hond

☒ foto

Ik sliep in de badkamer.

Het dekbed was lekker warm.

Ik heb heerlijk geslapen.

☒ badkamer

☐ dekbed

☐ warm

☐ geslapen

Straks zal mama mij van het station halen.

Ik hoop dat de trein geen versnelling heeft.

Anders moet ze zo lang wachten.

☐ station

☐ trein

☒ versnelling

☐ wachten

Als ik thuis ben, stuur ik Else een kaart.

Een kaart hoeft niet in een enveloppe,
maar er moet wel een sticker op.

☐ Else

☒ sticker

☐ enveloppe

☐ kaart

De vader van Else kookt heerlijk.

Haar moeder bakt lekkere taart.

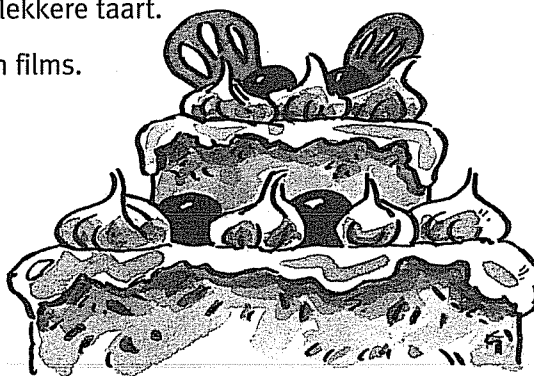
Ook Else houdt van films.

☐ heerlijk

☐ lekkere

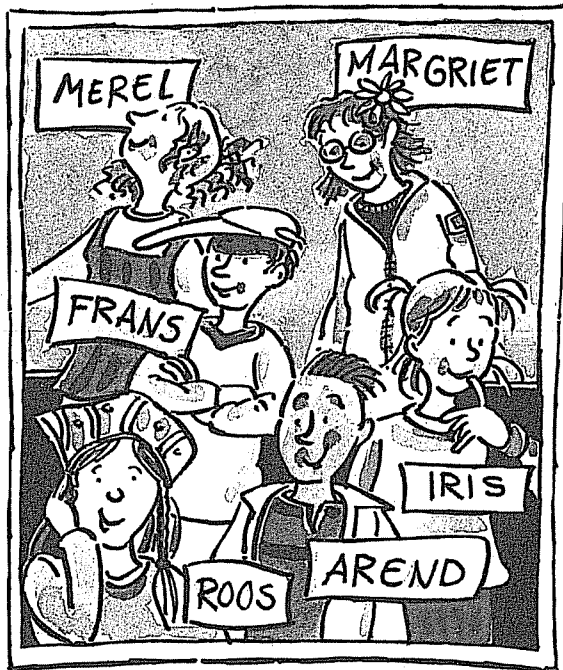
☐ taart

☒ films

- 1 Hieronder zie je de leden van 'De club van zes'. Hun namen betekenen ook nog iets anders. Wat?

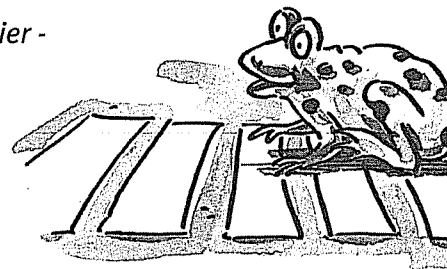
Merel vogel Margriet bloem
 Roos bloem Frans taal
 Arend vogel Iris bloem

- 2 De club van zes zit soms op een bank. Maar ze kunnen ook na een bank gaan om er geld te halen. Het woord bank heeft dus twee betekenissen. Er zijn veel van dat soort woorden.

Schrijf de goede betekenissen achter elk woord.

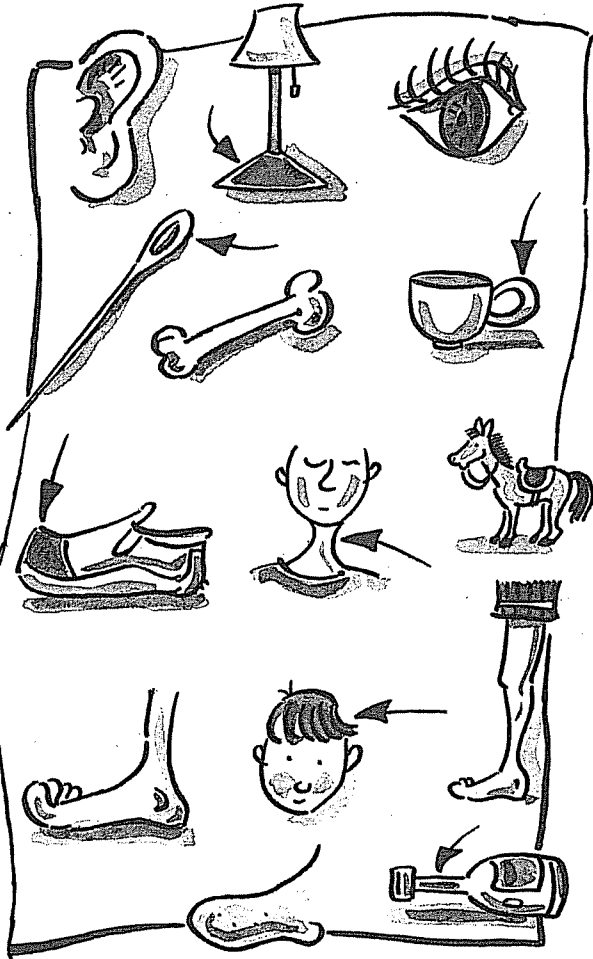
Kies uit:

knaagdier - oversteekplaats - weggetje - standaard bij het schilderen
 klein paard - van een computer - zwart/wit gestreept paard -
 soort kikker - automerk - lastdier -
 haar boven je ogen - roofdier

jaguar automeerk en roofdier
 pony klein paard en haar boven je ogen
 muis knaagdier en van een computer
 pad weggetje en soort kikker
 zebra oversteekplaats en zwart/wit gestreept paard
 ezel lastdier en standaard bij het schilderen

- ③ Merel, Roos en Iris turnen graag.
Geef de twee tekeningen die hetzelfde
woord uitbeelden dezelfde kleur.

- ④ Schrijf de woorden in de goede zin. Elk woord past in twee zinnen. Kies uit: *stiften - stemmen - fietsen - bakken - kiezen*

‘Zullen we weer eens koekjes bakken?’ vraagt Frans.

‘Zeker weer van die koekjes waar je kieszen van breken!’ lacht Arend. ‘Nou, ik ga liever fietsen’

‘Maar wij hebben onze fietsen niet bij ons. Maar we kunnen toch ook kieszen om pannenkoeken te maken?’ antwoordt Merel.

‘We moeten er over stemmen’ vindt Iris.

‘Ja,’ zegt Roos, ‘en de meeste stemmen gelden.’

‘Goed,’ zegt Frans, ‘Waar liggen de stiften en het papier?’

‘O, in één van die bakken op de plank,’ zegt Margriet, terwijl ze haar lippen aan het stiften is.

Iris leest alle briefjes hardop voor.

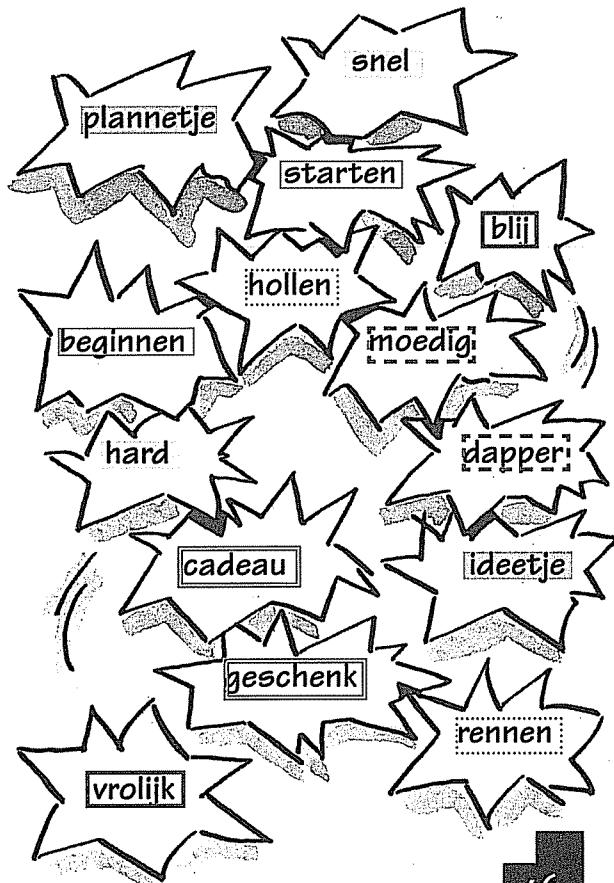
Iedereen wil meedoen, behalve Arend.

‘Maar ik blijf wel, hoor!’ lacht Arend.

‘Iemand moet toch de koekjes proeven!’

- ① Meester Rob is de meester van groep zes. Hij doet mee aan een hardloophwedstrijd. De club van zes heeft een plannetje. Geef de woorden die (bijna) hetzelfde betekenen dezelfde kleur.

- ② De club gaat meester Rob aanmoedigen. Op de 2 spandoeken moet ongeveer hetzelfde staan. De letters tussen haakjes helpen

- ③ Schrijf het tegengestelde op de volgende bladzijde op.

Meester Rob staat klaar bij de *finish*¹. Voor² het startsein begint hij te rennen. Al gauw loopt hij *achteraan*³. Meester Rob hoort het *gefluister*⁴ van het publiek. Daardoor gaat hij nog *langzamer*⁵ rennen. De eindstreep is al *uit*⁶ zicht. Nog twee meter en het is *mislukt*⁷! Hoera, meester Rob heeft *verloren*⁸!

- 1 start 4 gejuich 7 gelukt
 2 na 5 harder/sneller 8 gewonnen
 3 vooraan 6 in

4 Welk woord betekent hetzelfde als het onderstreepte woord. Kleur de letter daarvoor.

De club rent
naar meester Rob.

- (a) holt
 (b) sluipt
 (c) loopt
 (d) stapt

Het was een
spannende wedstrijd.

- (a) saaie
 (b) boeiende
 (c) enge
 (d) fijne

Ze feliciteren hem
met de eerste prijs.

- (a) geven hem een hand
 (b) wensen hem geluk
 (c) stellen hem een vraag
 (d) zijn jaloers op hem

Meester Rob wordt
vast beroemd.

- (a) heel berucht
 (b) heel bijzonder
 (c) heel bekend
 (d) heel gelukkig

5 Welk woord is tegengesteld aan het onderstreepte woord? Kleur de letter daarvoor.

Morgen krijgt meester
Rob een feestje.

- (a) vandaag
 (b) gisteren
 (c) vanavond

Merel gaat hem een
medaille afnemen.

- (a) omhangen
 (b) afdoen
 (c) omslaan

Hij krijgt ook
cadeautjes.

- (a) ontvangt
 (b) leent
 (c) geeft

Het wordt vast een
saaie dag.

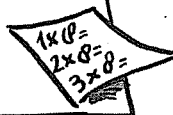
- (a) spannende
 (b) rustige
 (c) lange

- 1 Voor schooltijd gaat de club van zes hun klaslokaal versieren. Je ziet steeds drie zinnen. Kleur de rondjes voor de 2 zinnen die goed zijn.

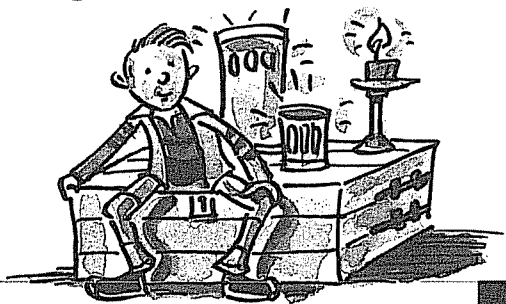
- ☐ Op de tafel zet Iris een vaas met bloemen.
- ☐ Iris vindt de tafel van 8 lastig.
- ☐ Voor de tafel viel Iris een ballon.

- ☐ De kruk van de deur versieren ze ook.
- ☐ Als er maar niemand in de kruk zit!
- ☐ Margriet versiert de kruk met linten.

- ☐ Ze kisten de slingers langs de wand.
- ☐ Op de kisten zetten ze lichtjes.
- ☐ Arend laat zich heus niet kisten.

- 2 Om half 9 komt meester Rob. Ze doen een tegenstellingspel. Zet de letters van de goede tegenstellingen in het letterblok.

Kies uit:

- 1 lachen
- 2 slagen
- 3 vastmaken
- 4 vragen
- 5 praten
- 6 geven
- 7 slapen
- 8 gooien

1 ☐ f zuchten	☐ h juichen	☐ g huilen
2 ☐ a lukken	☐ e zakken	☐ o winnen
3 ☐ w losmaken	☐ t vrijmaken	☐ z vastbinden
4 ☐ u oplossen	☐ e antwoorden	☐ a zeggen
5 ☐ k fluisteren	☐ p schreeuwen	☐ l zwijgen
6 ☐ d krijgen	☐ g nemen	☐ n pakken
7 ☐ e sluimeren	☐ i waken	☐ a dromen
8 ☐ d werpen	☐ f geven	☐ g vangen

Meester Rob vindt de versierde klas

☐ g¹ ☐ e² ☐ w³ ☐ e⁴ ☐ l⁵ ☐ d⁶ ☐ i⁷

- ③ Zet een streepje onder de twee woorden die ongeveer hetzelfde betekenen.

Meester Rob is er helemaal/geheel/bijna klaar voor.

Laat het feest maar eindigen/beginnen/
starten!

Eerst krijgt/geeft/ontvangt de meester zijn medaille.

Daarna krijgt hij een liedje/versje/verhaal te horen.

Roos geeft het pakket/cadeau/geschenk.

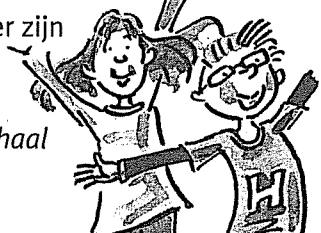
Het is een foto/opname/plaatje van de overwinning.

Meester Rob vindt het geweldig/
vervelend/fantastisch.

‘Die krijgt een mooie figuur/plek/plaats aan de muur.’

- ④ Bij elk schuingedrukt woord horen drie woorden. Kleur het woord met dezelfde betekenis. Zet een streep onder het tegengestelde woord.

- 1 Meester Rob geeft iedereen iets lekkers.
- 2 De kinderen juichen van vreugde.
- 3 Er komt veel herrie in de klas.
- 4 Dat vindt niemand vreemd.
- 5 Het is immers feest vanmorgen!
- 6 Iedereen heeft plezier!
- 7 En wie geniet er het meest? Meester Rob!

1	<u>krijgt</u>	<u>deelt uit</u>	<u>pakt</u>
2	<u>verdriet</u>	<u>plezier</u>	<u>blijdschap</u>
3	<u>lawaal</u>	<u>rust</u>	<u>stilte</u>
4	<u>saai</u>	<u>raar</u>	<u>gewoon</u>
5	<u>vanavond</u>	<u>gisteren</u>	<u>vanochtend</u>
6	<u>verdriet</u>	<u>pret</u>	<u>vrolijk</u>
7	<u>heel veel</u>	<u>het snelst</u>	<u>het minst</u>

- ① Sjaak is postbode in Pompeldam. Lees maar wat hij meemaakt. Kleur telkens de schuingedrukte woorden.

Elke morgen staat Sjaak in alle vroegte op. Dan rijdt hij met volle fietstassen door Pompeldam om de post te bezorgen, hoe slecht het weer ook is. Sjaak kent iedereen en vaak maakt hij een praatje over van alles en nog wat. Soms maakt Sjaak bijzondere dingen mee. Zo waren op een dag de bewoners van de Dennenlaan vreselijk opgewonden. Het konijn van Lizzy was verdwenen. Ze hulde verschrikkelijk. En ze schreeuwde enorm. Sjaak zag en riep alle burens. Ze deden alle mogelijke moeite om het dier te zoeken. Even later kwam Sjaak uit de struiken tevoorschijn, helemaal zwart. Maar ... mét konijn! Lizzy was dolblij. Haar moeder en alle burens waren opgelucht. Sjaak was blij dat alles weer in orde was.

Over het avontuur van Lizzy's konijn vertelt hij nog vaak vrolijk en uitgebreid.

- ② Sjaak staat op in alle vroegte. Je kunt ook zeggen: Hij staat voor dag en dauw op. Dat noem je een uitdrukking. Op de plaats van alle gekleurde stukjes uit oefening 1 kun je ook een uitdrukking schrijven.

Wat betekenen ze?

voor dag en dauw

bepakt en bezakt

door weer en wind

over koetjes en kalfjes

in rep en roer

hulde tranen met tuiten

schreeuwde moord en brand

met man en macht

van top tot teen

alles in kannen en kruiken

in geuren en kleuren

in alle vroegte

met volle fietstassen

hoe slecht het weer ook is

over van alles en nog wat

vreselijk opgewonden

hulde verschrikkelijk

schreeuwde enorm

alle mogelijke moeite

helemaal

alles in orde

vrolijk en uitgebreid

3 Sjaak, de postbode, vertelt. Kleur het rondje voor de goede uitdrukking.

☐ Pompeldam is een eeuwenoud stadje.

☐ Pompeldam is een jarenoud stadje.

☐ Toen ik er net woonde, kende ik er heg noch steg.

☐ Toen ik er net woonde, wist ik vlek noch plek.

☐ Door weer en regen zocht ik mijn postadressen.

☐ Door weer en wind zocht ik mijn postadressen.

☐ Nu bezorg ik alle post pijsnel.

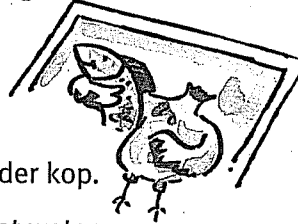
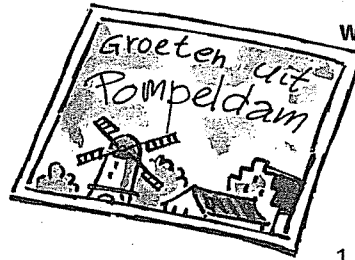
☐ Nu bezorg ik alle post windsnel.

☐ Ik ken Pompeldam van straat tot struik.

☐ Ik ken Pompeldam van haver tot gort.

☐ In Pompeldam voel ik me als een kip zonder kop.

☐ In Pompeldam voel ik me als een vis in het water.

4 Zet een rondje om de letter voor dat woord dat op de ... hoort.

1 Sjaak is een postbode in hart en ...

2 Hij staat op voor dag en ...

3 Ook praat hij graag over koetjes en ...

4 Pompeldam soms is in rep en ...

5 Daarover vertelt hij in geuren en ...

1 **e**nieren k longen p botten

2 l nacht a regen **n**dauw

3 f kuikentjes **o**kalfjes b lammetjes

4 **r**roer g razen c rap

5 h smaken **m**kleuren f ruiken

Zijn ze in Pompeldam blij met deze postbode?

e ¹	n ²	o ³	r ⁴	m ⁵
----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

1 Maak de woorden af. Kies uit:

vliegens - stok - vuur - piep - lood - pijl

's Ochtends loopt Sjaak naar zijn

piep kleine schuurtje.

Daar staat zijn stok oude fiets.

Sjaak fietst pijl snel

naar het postkantoor.

Hij doet de post in de

vuur rode fietstassen.

Die zijn nu lood zwaar.

Vliegens vlug gaat Sjaak

aan het werk.

2 Welke zinnen zijn goed? Kleur die rondjes.

☐ Bepakt en bezakt fietst Sjaak door Pompeldam.

☐ Bepakt en beladen fietst Sjaak door Pompeldam.

☐ Hij kent het stadje van straat tot steeg.

☐ Hij kent het stadje van haver tot gort.

☐ Sjaak kijkt naar de hemelsblauwe lucht.

☐ Sjaak kijkt naar de waterblauwe lucht.

☐ Na een tijdje wordt de lucht olifantgrijs.

☐ Na een tijdje wordt de lucht loodgrijs.

☐ Een regenbui maakt Sjaak van top tot teen nat.

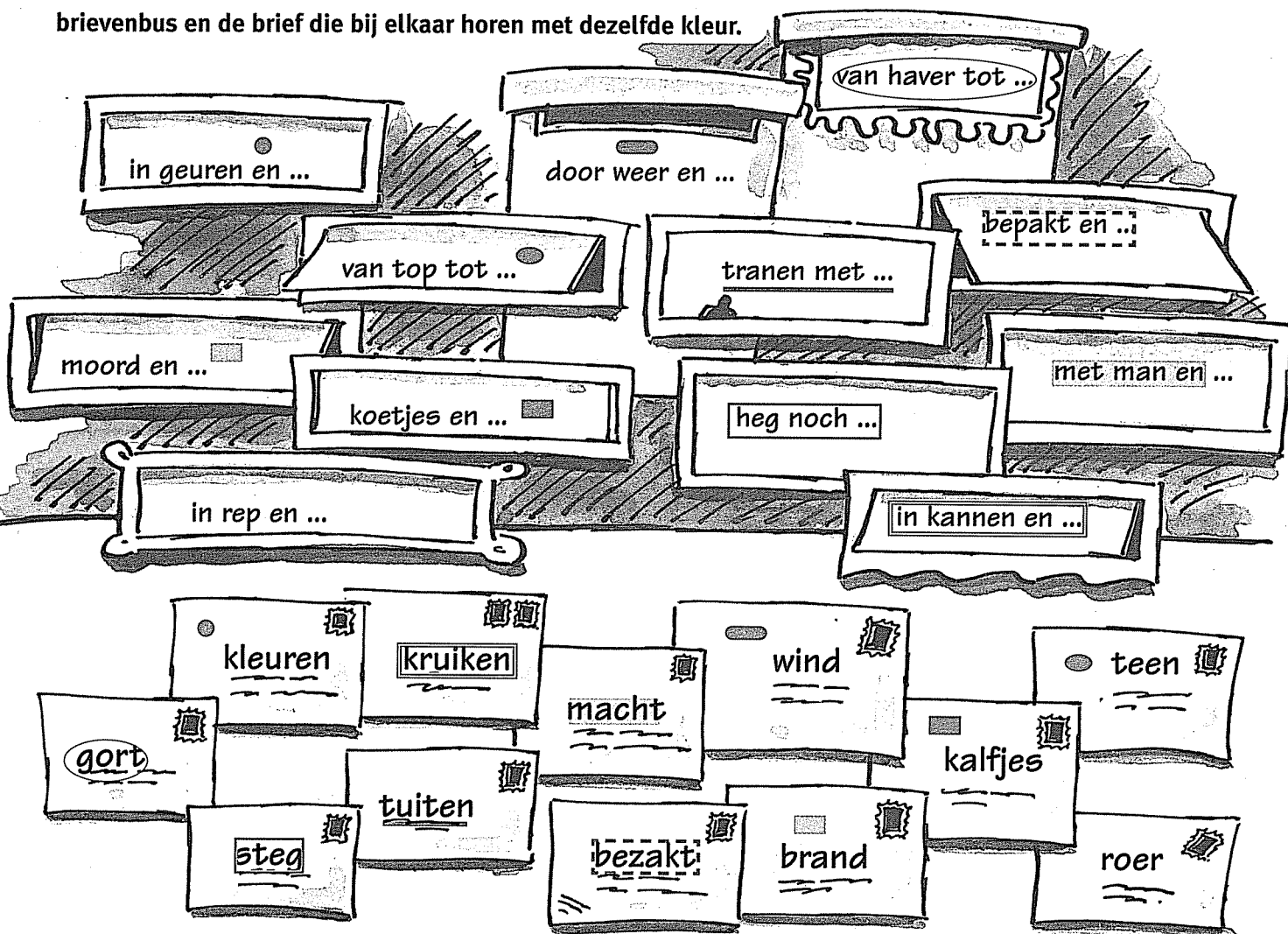
☐ Een regenbui maakt Sjaak van hoofd tot voet nat.

☐ 'Net nu ik zo ver van huis en tuin ben!' zucht Sjaak.

☐ 'Net nu ik zo ver van huis en haard ben!' zucht Sjaak.

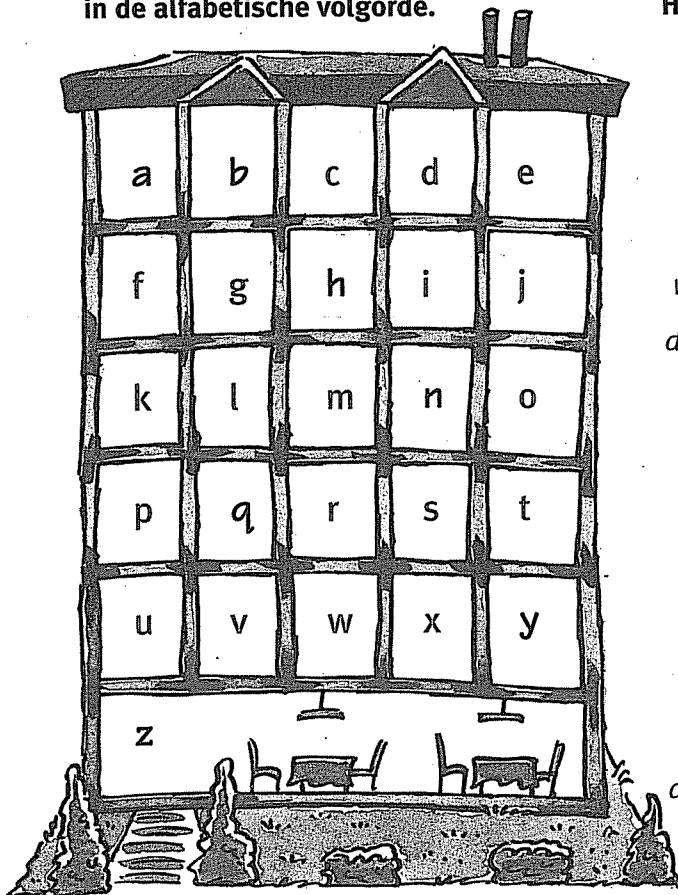

3 Nu Sjaak zo nat is, wil hij graag snel naar huis. Help hem maar even met de laatste brieven. Kleur de brievenbus en de brief die bij elkaar horen met dezelfde kleur.

① In het Alfa Hotel hebben de kamers geen nummers, maar de letters van het alfabet. Schrijf de letters op elke etage in de alfabetische volgorde.

② Rogier werkt bij de receptie van het Alfa Hotel. Hij schrijft de nieuwe gasten in. Het zijn bijzondere gasten en dus zet hij ze in alfabetische volgorde.

Help hem maar even.

Dag	Familie
<i>maandag</i>	Peer - Appel - Druif - Braam
<i>dinsdag</i>	Duif - Uil - Specht - Mees
<i>woensdag</i>	Klein - Dik - Groot - Dun
<i>donderdag</i>	Boom - Blad - Bos - Bloem
<i>vrijdag</i>	Visch - Visje - Visser - Vissen

Dag	Alfabetische volgorde
<i>maandag</i>	<u>Appel - Braam - Druif - Peer</u>
<i>dinsdag</i>	<u>Duif - Mees - Specht - Uil</u>
<i>woensdag</i>	<u>Dik - Dun - Groot - Klein</u>
<i>donderdag</i>	<u>Blad - Bloem - Boom - Bos</u>
<i>vrijdag</i>	<u>Visch - Visje - Vissen - Visser</u>

3 De koffers van de families Groot en Klein zijn door elkaar geraakt. Rogier zet de koffers in de volgorde van het alfabet. Schrijf de namen maar op.

Familie Groot

1 Gerda 2 Giel 3 Guido 4 Guusje

Familie Klein

1 Karin 2 Karl 3 Katja 4 Keesjan

4 De kinderen van de gasten spelen graag in de speeltuin van het Alfa Hotel. Kleur het rondje waar de woorden in alfabetische volgorde staan.

- ☐ schommel - glijbaan - klimrek - zandbak
- ☐ glijbaan - zandbak - schommel - klimrek
- ☐ glijbaan - schommel - klimrek - zandbak
- ☐ glijbaan - klimrek - schommel - zandbak

- ☐ Aad - Anneke - Ans - Aart
- ☐ Aad - Aart - Ans - Anneke
- ☐ Aad - Aart - Anneke - Ans
- ☐ Aart - Aad - Anneke - Ans

- ☐ Henk - Henny - Huib - Huub
- ☐ Henk - Huib - Huub - Henny
- ☐ Henny - Huib - Huub - Henk
- ☐ Huib - Huub - Henk - Henny

- ① Rogier moet als receptionist het alfabet goed kennen. Hij oefent het elke dag in korte stukjes. Kleur de rondjes voor de goede rijtjes.

☐ acbdef
☐ acbedf
☐ cabdef
☒ abcdef

☐ pqsrtu
☒ pqrstu
☐ qrstup
☐ qstrup

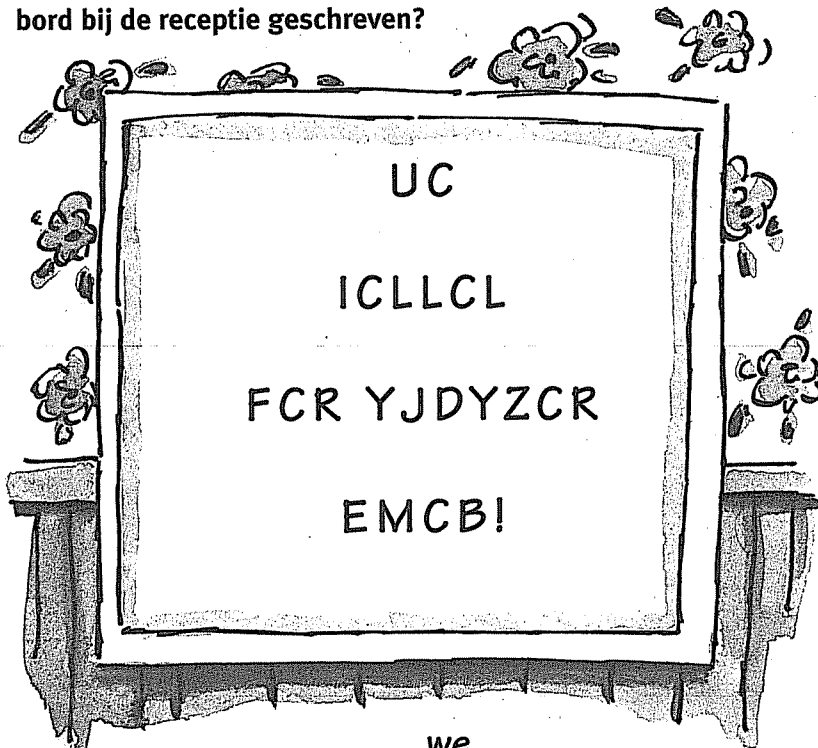
☒ efghji
☐ efgijh
☐ efghij
☐ egfhij

☐ vwuyxz
☐ vwxyzu
☐ vuwxyz
☒ uvwxyz

☐ jklmon
☒ jklmno
☐ joklmn
☐ jkmlon

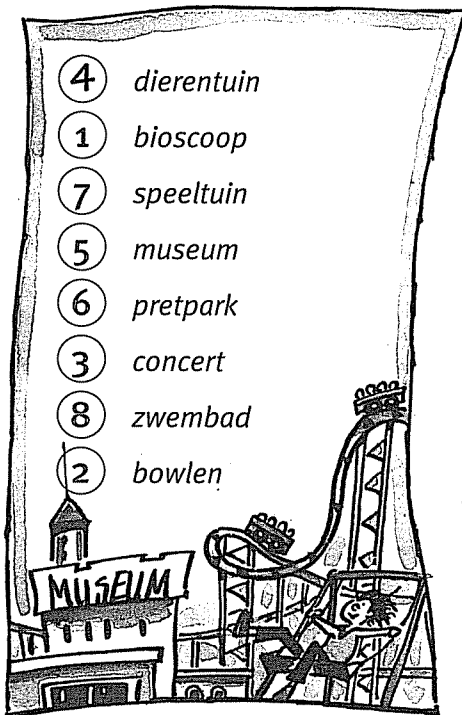

- ② Kennen de gasten zelf het alfabet eigenlijk wel? Rogier gaat ze testen. Bij elke letter moeten ze twee letters vooruit in het alfabet. A is dus C (Let op: Y=A, Z=B). Wat heeft Rogier op het bord bij de receptie geschreven?

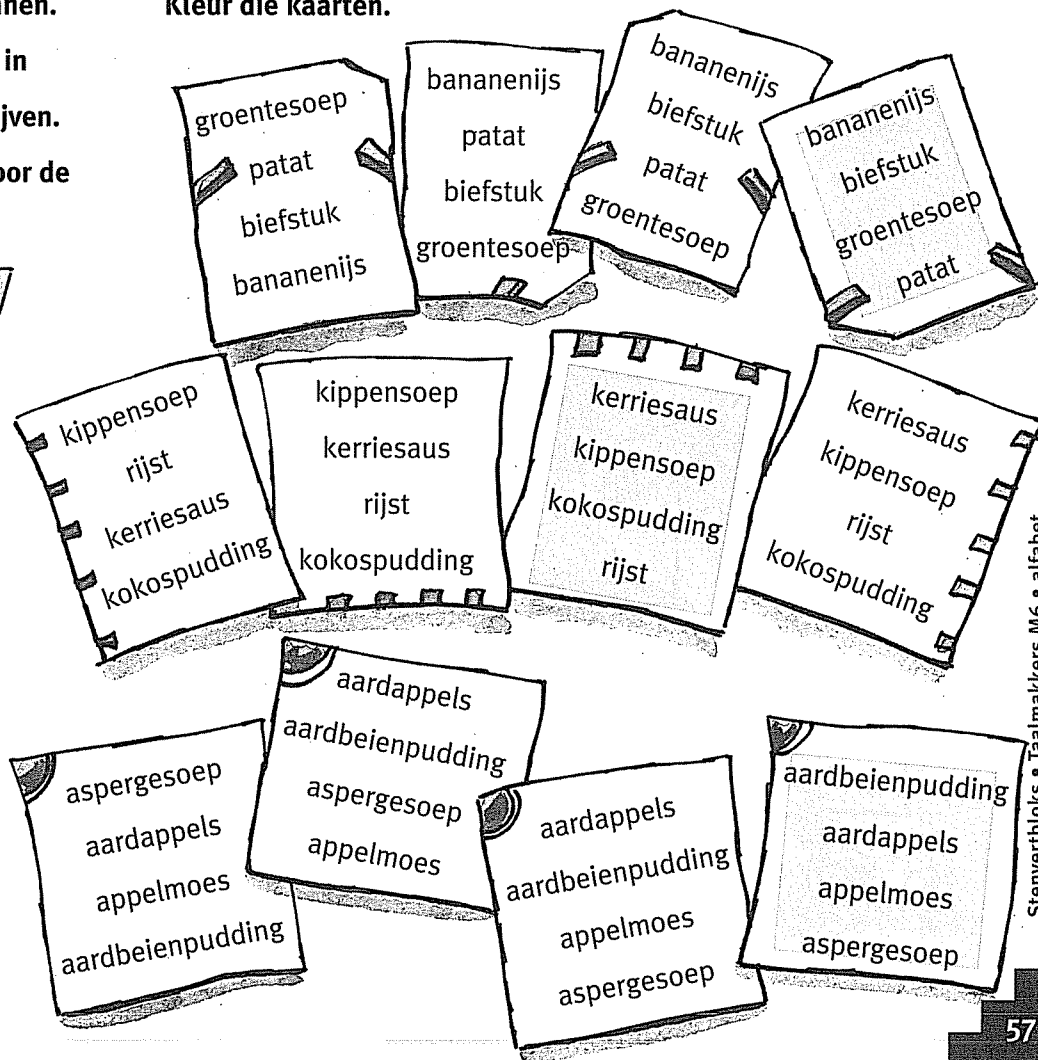

we
 kennen
 het alfabet
 goed!

3 De gasten maken graag een uitstapje. Rogier wil voor hen opschrijven waar ze naar toe kunnen. Help hem maar om de uitstapjes in alfabetische volgorde op te schrijven. Zet de nummers 1 tot en met 8 voor de woorden.

4 's Avonds eten de gasten in het Alfa Hotel restaurant. Op welke menukaart staan de gerechten in alfabetische volgorde? Kleur die kaarten.

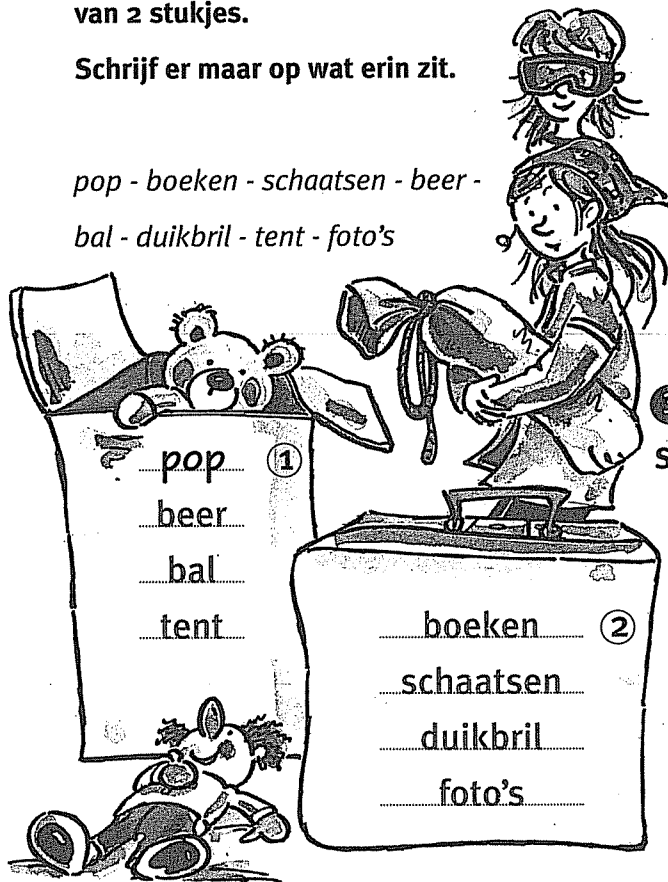

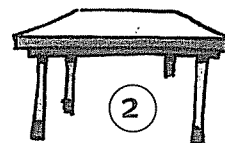
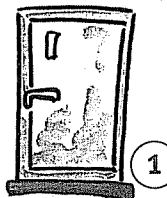
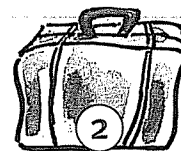
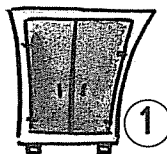
- ① Vicky en Suus brengen oude spullen naar zolder. In een doos zitten woorden van 1 stukje. In de koffer vind je woorden van 2 stukjes.

Schrijf er maar op wat erin zit.

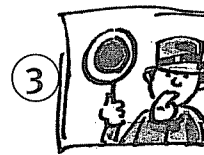
pop - boeken - schaatsen - beer -
bal - duikbril - tent - foto's

- ② Wat staat er nog meer op de zolder? Schrijf bij elk plaatje hoeveel stukjes elk woord heeft.

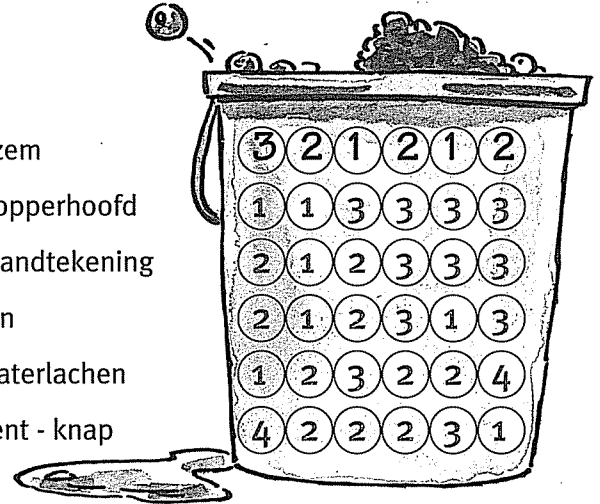

- ③ Uit hoeveel delen bestaat de naam van iedereen? Schrijf dat ervoor.

4 Wat is verkleden toch leuk! Vicky en Suus verzinnen verhalen bij hun lievelingskostuums. In elk verhaal komen veel dingen voor. Hoeveel stukjes tellen die woorden?

<i>schoonmaakster</i>	stofzuiger - emmer - dweil - stofdoek - spons - bezem
<i>indiaan</i>	pijl - boog, totempaal - vredespijp - paardrijden - opperhoofd
<i>popster</i>	gitaar - band - drumstel - microfoon - optreden - handtekening
<i>prinses</i>	kasteel - prins - koning - koningin - held - bevrijden
<i>clown</i>	pruik - piste - grapjes - clownspak - kunstjes - schaterlachen
<i>acrobaat</i>	evenwichtsbalk - lenig - ringen - vangnet - circustent - knap

5 Vicky en Suus hebben een plan. Dat kun je zelf ontdekken.

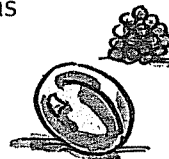
Waar hebben alle woorden 2 lettergrepen? Zet een rondje om de letters ervoor. En zet ze in het letterblok onderaan.

ui	pennen - potloden - stiften - papier
el	adres - postcode - woonplaats - naam
rc	schrijven - sturen - krijgen - lezen
tr	kwasten - tekening - verf - schrift
op	voetbal - basketbal - handbal - korfbal
us	schommel - klimrek - glijbaan - zandbak
re	zwembad - speeltuin - pretpark - dierentuin
um	spelen - rennen - plezier - lachen

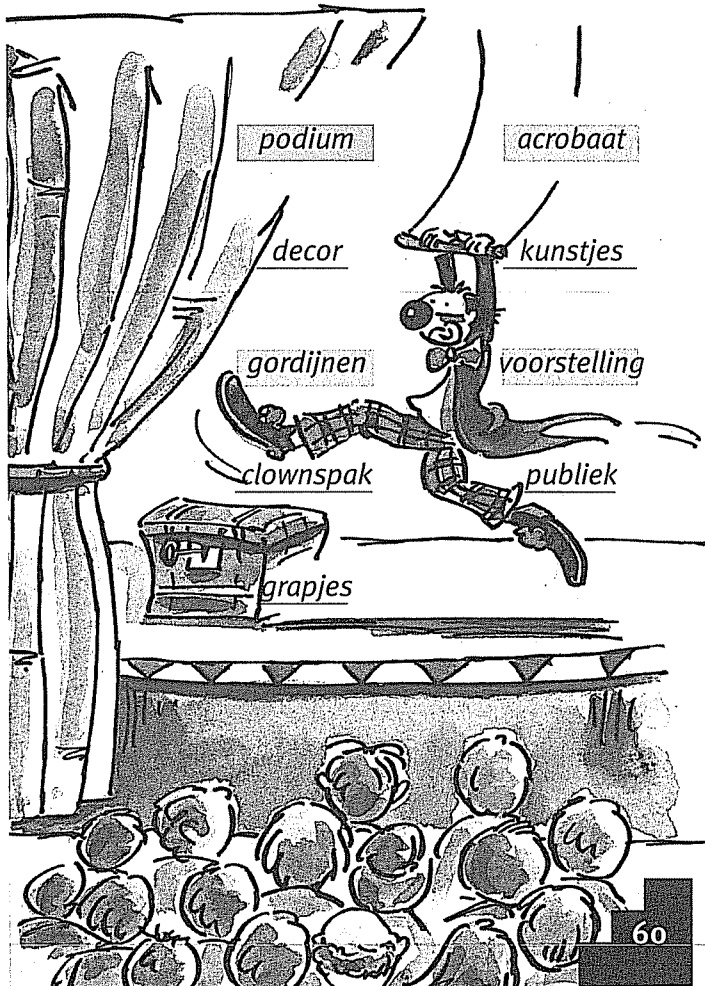
(ci)	aardbei - banaan - meloen - perzik
ko	mandarijn - peer - appel - sinaasappel
ga	abrikoos - kiwi - framboos - braam
so	aalbes - pruim - druif - ananas

Waar willen ze naar toe?

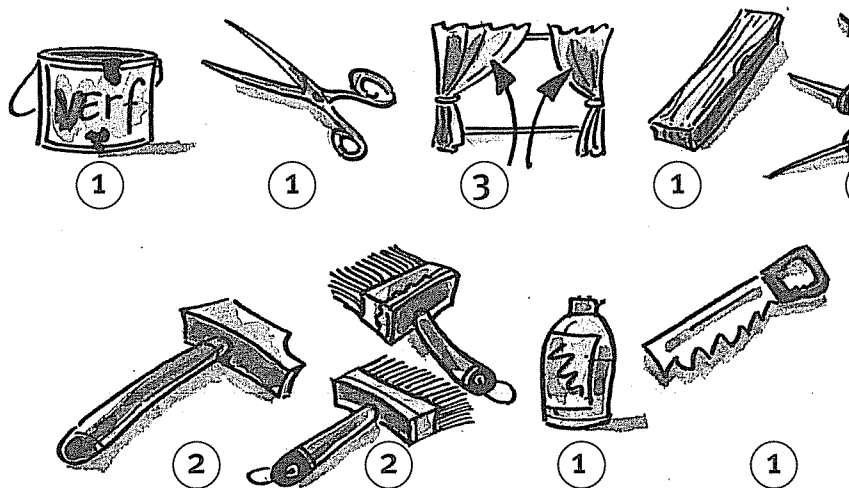
c	i	r	c	u	s
---	---	---	---	---	---

- 1 Wat is er nodig voor een mooie voorstelling? Zet een streep onder de woorden van 2 stukjes. Kleur de woorden van 3 stukjes.

- 2 Vicky en Suus maken het decor. Hoeveel stukjes horen daarbij

- 3 De voorstelling moet goed worden voorbereid. Vicky en Suus doen dat een beetje vreemd. Maak van de stukjes goede woorden

nen - oe - fe oefenen
 rec - di - teur directeur
 ze - tra - pe trapeze
 kest - or orkest

ziek - mu muziek
 chen - la lachen
 ple - zier plezier
 dig - wel - ge geweldig

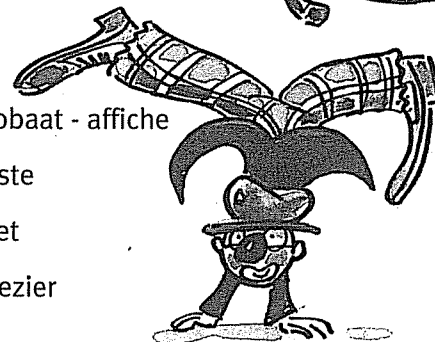
- 4 Vicky heeft een uitnodiging gemaakt. Suus vindt hem erg mooi. Verdeel de onderstreepte woorden in lettergrepen.

za - ter - dag
a - cro - baat
be - gint
ie - der - een
eu - ro
be - ker
li - mo - na - de

- 5 De voorstelling wordt een succes! Zet een X als alle woorden uit een rij evenveel lettergrepen hebben.

- ☐ kamer - opruimen - doos - koffer
☐ trap - zolder - verkleedkist - kostuums
☒ indiaan - conducteur - schoonmaakster - koningin
☐ cowboy - popster - fee - agent
☐ voorstelling - uitnodiging - acrobaat - affiche
☐ podium - gordijnen - decor - piste
☐ lachen - kunstjes - grapjes - pret
☒ publiek - applaus - stoelen - plezier

- ☐ uitnodiging - acrobaat - optreden - muziek
☐ kwasten - hamer - lijmpotje - schaar
☒ feestelijk - limonade - iedereen - zaterdag
☐ dirigent - muziek - orkest - plezier

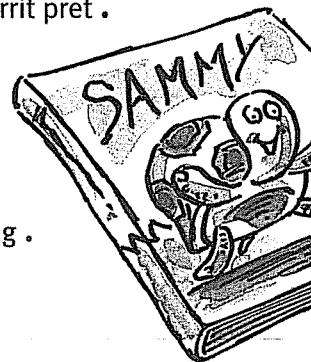
- 1 Jip verkoopt stripboeken zonder hoofdletters en punten. Zet een punt achter elke zin.

Jip werkt in een stripwinkel . hij verkoopt graag strips . zelf leest hij ook veel stripverhalen . soms vraagt een klant naar een bijzondere strip . Jip doet dan zijn best die strip te vinden . hij vraagt een klant weleens of hij die strip ook mag lezen . dat vinden de meeste klanten prima . Jip weet bijna alles van stripboeken . veel mensen komen daarom graag in zijn stripwinkel .

- 2 In elke zin ontbreken hoofdletters en punten. Zet de punten. Schrijf eronder alle 12 woorden met een hoofdletter goed op.

jip leest in de krant een interview met gerrit pret .
dat is een striptekenaar .
hij heeft sammy schildpad bedacht .
frits de fret is ook door hem verzonnen .
jip leest de boeken van meneer pret graag .
ze zijn erg goed .

Jip Gerrit Pret Dat Hij
Sammy Schildpad Frits Fret Jip Pret Ze

Soms schrijf je in een zin een komma. Bijvoorbeeld tussen twee persoonsvormen: *Als ik in bed lig, mag ik nog even lezen.*

Maar ook voor een voegwoord (maar, omdat, want):

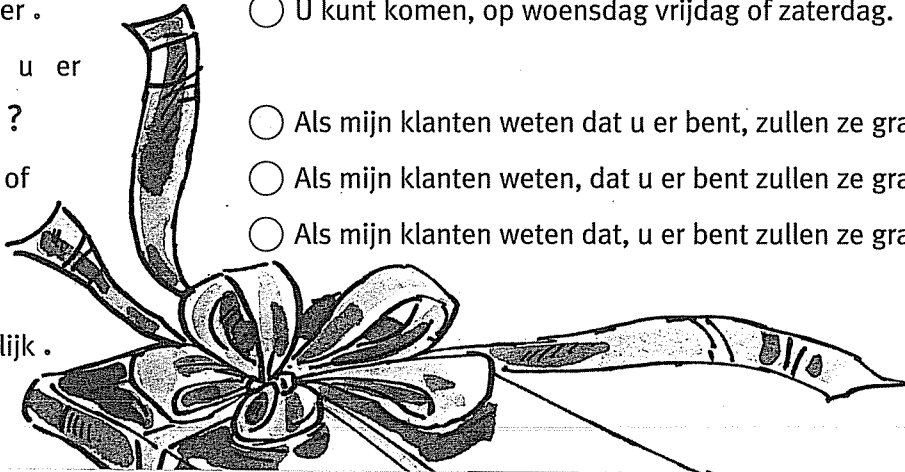
Ik lees graag een boek, maar ook een Kuifje.

Ook schrijf je een komma in een opsomming, een rijtje:

Ik hou van lezen, zingen, sporten en tekenen.

3 Er komt een goede klant in de winkel. Het is Gerrit Pret! Jip vergeet van schrik de komma's, punten en vraagtekens. Zet ze maar op de goede plaats?

Als u wilt, kan ik u helpen.
Ik zoek een cadeautje, omdat mijn zoontje jarig is.
Ik heb dunne, dikke en superdikke stripboeken.
Doe maar een dun stripboek, want mijn zoontje leest nog niet.
Ik kan het in rood papier inpakken, maar ook in geel papier.
Als ik rood kies, doet u er dan een gele strik om?
Een gele, een blauwe of een groene strik?
Ik wil een gele strik, want dat staat zo vrolijk.

4 Jip Strip wil Gerrit Pret graag iets vragen. In welke zin staat de komma op de goede plaats? Kleur dat rondje.

- ☐ Ik durf het niet zo goed, maar ik wil u iets vragen.
- ☐ Ik durf het niet, zo goed maar ik wil u iets vragen.
- ☐ Ik durf het niet zo goed maar, ik wil u iets vragen.
- ☐ Als u wilt komt u dan eens langs, om handtekeningen te zetten?
- ☐ Als u wilt komt u dan, eens langs om handtekeningen te zetten?
- ☐ Als u wilt, komt u dan eens langs om handtekeningen te zetten?
- ☐ U kunt komen op woensdag vrijdag, of zaterdag.
- ☐ U kunt komen op woensdag, vrijdag of zaterdag.
- ☐ U kunt komen, op woensdag vrijdag of zaterdag.
- ☐ Als mijn klanten weten dat u er bent, zullen ze graag komen.
- ☐ Als mijn klanten weten, dat u er bent zullen ze graag komen.
- ☐ Als mijn klanten weten dat, u er bent zullen ze graag komen.

Hoe ver ben je? _____

